

cultuurstad Groningen: Tegen de stroom in

Cultuurnota gemeente Groningen 2013-2016

Inhoud

Voorwoord	4
Inleiding	6
Leeswijzer	6
Samenvatting	6
Bezuinigingen	8
Proces	8
Tijdpad	9
Beleidsplannen instellingen en advies Kunstraad	9
Gemeentelijke structuur	9
Rijk en provincie	10
Budget	12
Vrijwilligersbeleid	12
1. Collegeprogramma	14
2. Visie	14
3. De culturele keten	14
4. Doelstellingen cultuurbeleid	15
5. Sectoren cultuurbeleid	16
5.1 Podiumkunsten	16
<i>Stand van zaken</i>	16
<i>Wat willen we bereiken?</i>	17
<i>Wat gaan we doen en met wie?</i>	17
5.2 Beeldende kunst	22
<i>Stand van zaken</i>	22
<i>Wat willen we bereiken?</i>	23
<i>Wat gaan we doen en met wie?</i>	23
5.2.1 Atelierbeleid	26
<i>Wat willen we bereiken?</i>	26
<i>Wat gaan we doen en met wie?</i>	26
5.3 Letteren	27
<i>Stand van zaken</i>	27
<i>Wat willen we bereiken?</i>	27
<i>Wat gaan we doen en met wie?</i>	27
5.4 Erfgoed	29
<i>Stand van zaken</i>	29
<i>Wat willen we bereiken?</i>	30
<i>Wat gaan we doen en met wie?</i>	30

5.5. Groninger Forum	31
<i>Stand van zaken</i>	31
<i>Wat willen we bereiken?</i>	31
<i>Wat gaan we doen en met wie?</i>	31
5.5.1 Stripmuseum	32
6. Deelname aan cultuur	32
6.1 Cultuureducatie	32
<i>Stand van zaken</i>	32
<i>Wat willen we bereiken?</i>	33
<i>Wat gaan we doen en met wie?</i>	33
6.2 Amateurkunst	34
<i>Stand van zaken</i>	34
<i>Wat willen we bereiken?</i>	35
<i>Wat gaan we doen en met wie?</i>	35
7. Kunst en economie	37
<i>Stand van zaken</i>	37
<i>Wat willen we bereiken?</i>	38
<i>Wat gaan we doen en met wie?</i>	38
7.1 Crowdfunding	38
8. Internationalisering	39
<i>Stand van zaken</i>	39
<i>Wat willen we bereiken?</i>	39
<i>Wat gaan we doen en met wie?</i>	40
9. De Kunstraad Groningen	41
<i>Stand van zaken</i>	41
<i>Wat willen we bereiken?</i>	41
<i>Wat gaan we doen en met wie?</i>	41
Appendix I: Financiële paragraaf Cultuurnota 2013-2016	
Appendix II: Overzicht subsidiebesluiten Cultuurnota 2013-2016	
Appendix III: Nadere Regel tot wijziging nadere regels Subsidies, hoofdstuk 6 Cultuur	
Appendix IV: Eindverslag inspraak	
Appendix V: Overzicht bijdragen rijk, provincie en gemeente	

Voorwoord

Groningen is op veel gebieden een culturele topstad en daar zijn we trots op. Op de ranglijst van de Culturele Index - een totaalscore voor de omvang en diversiteit van het cultuuraanbod in een stad - bezetten we de tweede plek, direct achter Amsterdam. Groningen is een echte popstad, ons letterenaanbod behoort tot het beste van het land en onze festivals zijn internationaal gewaardeerd. Daar past een stevige ambitie bij en die hebben we: een vaste plek in de top 5 van Nederlandse cultuursteden.

Daarom investeren we de komende vier jaar opnieuw in kunst en cultuur. Als financier, als schepper van voorwaarden en als pleitbezorger. Dat doen we vanuit de vaste overtuiging dat cultuur waardevol is. Allereerst als persoonlijke verrijking, maar óók als sociaal en economisch instrument. Want kunst en cultuur maken de stad tot magneet voor liefhebbers, toeristen, nieuwe bewoners, studenten, ondernemers en creatief talent.

Cultuur is belangrijk voor onze concurrentiepositie als stad. Een goed cultuuraanbod trekt creatief en economisch potentieel, wat weer aantrekkelijk is voor het bedrijfsleven. Zoals econoom Gerard Marlet concludeert in zijn onderzoek van begin 2012 *Het belang van cultuurstad Groningen*: naast de universiteit is het grote en diverse cultuuraanbod dé pijler onder de aantrekkingskracht en economische vitaliteit van onze stad.

Daartegenover staan de crisis en de toenemende twijfel bij Nederlanders over de waarde van kunst en cultuur. Dat vertaalt zich in bezuinigingen van Rijk en provincie, die hard ingrijpen op onze culturele infrastructuur. Als gemeente gaan we hier niet in mee. Sterker: de komende twee jaar trekken wij - tegen de stroom in - extra geld uit voor kunst en cultuur. Maar daarmee kunnen we genoemde bezuinigingen niet compenseren.

Bezuinigingen of niet, als stad maken wij op cultuurgebied onze eigen keuzes. Op basis waarvan, staat in onze kadernota *Ruimte voor vernieuwing, vernieuwing voor ruimte*. Groningen blijft zich onderscheiden als eigentijdse en eigenwijze cultuurstad, met een hoogwaardig en divers aanbod, en waar mogelijk een complete culturele keten. Het resultaat is een cultuurnota die ook in deze moeilijke tijden de culturele keten in onze stad vrijwel geheel overeind houdt.

Daar zijn we trots op, maar daarmee zijn we er nog niet. Want een eigentijdse culturele infrastructuur vraagt een omslag in de sector zelf. Halverwege de cultuurnotaperiode komen we hier nadrukkelijk op terug met een visitatie. Instellingen moeten laten zien dat zij hun plek in onze cultuurnota verdienen door investeringen in professionalisering, samenwerking, synergie, cultureel ondernemerschap, educatie en bereik.

Ook dát zijn elementen van een culturele topstad. Worden we hier als stad nog sterker in, dan kunnen we samen met partners als scholen, maatschappelijke instellingen en het bedrijfsleven blijven staan voor een zo divers en compleet mogelijk cultuuraanbod. Een aanbod dat midden in de samenleving staat, avontuurlijk is en van internationale allure. Een aanbod waarmee we ons met gemak nestelen in de nationale top 5.

Ton Schroor, wethouder Cultuur van de gemeente Groningen

Inleiding

Leeswijzer

In deze cultuurnota schetsen we in de inleiding kort de context waarbinnen we het beleid voor de komende jaren hebben moeten formuleren: de bezuinigingen door Rijk en provincie en de daarmee gepaard gaande veranderingen op landelijk en regionaal niveau. Vervolgens wordt het proces geschetst, inclusief tijdpad en de beoordeling van de beleidsplannen van de instellingen door de Kunstraad. We lichten nog eens de indeling toe die wij hanteren binnen het gemeentelijk cultuurbeleid, kortom het verschil tussen kernvoorzieningen, specifieke voorzieningen en incidentele activiteiten. Tot slot gaan we dieper in op het beleid van Rijk en provincie in relatie tot ons eigen beleid en het beschikbare budget.

In de hoofdstukken 2 tot en met 4 verwoorden we achtereenvolgens onze ambities op het gebied van kunst en cultuur vanuit ons collegeprogramma en onze visie op cultuur, en geven we uitleg over de gedachte van de culturele keten(s). De doelstellingen uit de Kadernota *Ruimte voor vernieuwing, vernieuwing voor ruimte*, september 2011 vastgesteld, worden in hoofdstuk 4 nog eens op een rij gezet.

In hoofdstuk 5 komen de verschillende cultuurdisciplines aan bod (Podiumkunsten, Beeldende kunst, Letteren en Erfgoed). Daarbij geven we steeds aan wat de huidige stand van zaken is, wat we de komende jaren willen bereiken, en wat we daarvoor gaan doen en met wie. Hierbij komt ook het Groninger Forum aan bod. Amateurkunst, cultuurdeelname en cultuureducatie worden aan het eind van hoofdstuk 5 apart belicht. In de hoofdstukken 6 en 7 gaan we nader in op de beleidsterreinen 'Kunst en economie' en 'Internationalisering'. Tot slot belichten we werkwijze en -terrein van de Kunstraad Groningen.

Samenvatting

In de Cultuurnota *Tegen de stroom in* werken we onze culturele ambities voor de periode 2013-2016, zoals verwoord in ons collegeprogramma en onze kadernota cultuur, nader uit. We geven aan welke culturele organisaties in deze periode subsidie ontvangen voor activiteiten die bijdragen aan onze doelstellingen (Groningen in de top 5 van cultuursteden van Nederland, met een groot bereik en aandacht voor talentontwikkeling).

We willen een evenwichtige en complete culturele keten van functies (presentatie, productie, talentontwikkeling en educatie) in meerdere culturele disciplines. Van instellingen vragen we een zakelijke bedrijfsvoering, een krachtige visie op cultureel ondernemerschap, toezicht volgens de Code Cultural Governance, en - in samenwerking met andere partijen - een sluitend aanbod voor cultuureducatie. Een aantal instellingen wordt incidenteel ondersteund in 2013 en 2014 om deze omslag in werken te stimuleren. In 2014 laten we grotere instellingen op de genoemde punten visiteren.

We houden onze kernvoorzieningen op peil. Wel sluiten we het Kruithuis in 2013 en verlagen in relatie daarmee het budget van De Oosterpoort & de Stadsschouwburg.

In navolging van het advies van de Kunstraad maken we het Centrum Beeldende Kunst meer dienstverlenend aan de sector beeldende kunst. Van de nieuwe directie van het Groninger Museum vragen we een aangepast meerjarig beleidsplan, dat aansluit op de reorganisatie.

We werken verder aan ontwikkeling van het Groninger Forum in relatie tot onze culturele infrastructuur. We maken de fusiecombinatie van Muziekschool en Kunstencentrum tot spin in het web van amateurkunst. We verminderen de subsidie op de backoffice van de bibliotheek.

Wij willen een intensieve samenwerking tussen alle stedelijke erfgoedinstellingen om de geschiedenis van de stad goed voor het voetlicht te brengen. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid het Grafisch Museum en het Noordelijk Scheepvaartmuseum te laten fuseren en onder te brengen in één pand.

In lijn met het advies van de Kunstraad verhogen we de subsidie aan het Noord Nederlands Toneel, de festivals Noorderzon, Noorderlicht en Noorderslag, aan het Jonge Harten Festival en aan dansgezelschap Club Guy & Roni. We geven Simplon een hogere subsidie dan de Kunstraad adviseert, maar vragen meer uitwerking van het cultureel ondernemerschap. We subsidiëren de basisfaciliteiten van het Grand Theatre voor de functies presentatie en productie, op basis van een verdienmodel en waarbij de podiumprogrammering prioriteit heeft boven de productie. Wij verwachten op 1 februari 2013 een nader voorstel voor organisatorische samenwerking tussen het Grand Theatre en Noorderzon, met voldoende onderbouwing voor een gezonde bedrijfsvoering. We vragen een hogere eigen bijdrage van deelnemers aan De Noorderlingen en het Haydn Jeugd Strijkorkest. We stoppen de subsidierelaties met NND, Theater De Steeg, Kunstruimte 09, Jungle Warriors, Musica Antiqua Nova en de USVA.

We ontwikkelen met Rijk en provincie een samenhangend programma voor cultuureducatie in het basisonderwijs. Met het CJP zetten we, ondanks het wegvallen van de rijkssubsidie, de Cultuurkaart voor het voortgezet onderwijs voort. We stoppen de Basisregeling Amateurkunst, maar vergroten het stimuleringsbudget voor amateurs. We 'ontschotten' onze budgetten bij de Kunstraad en voegen deze waar mogelijk samen met die van de provincie. We verhogen het subsidiebudget van de Kunstraad om voldoende ruimte te houden voor vernieuwing. We stoppen met de uitreiking van de Hendrik de Vriesprijs.

Bezuinigingen

Onze culturele infrastructuur heeft het moeilijk. Een opeenstapeling van ontwikkelingen heeft gevolgen voor het cultuuraanbod in onze stad:

- bezuinigingen door het Rijk, vooral door het wegvallen van de subsidies voor productiehuizen en het verminderen van de instellingen die vallen onder de landelijke basisinfrastructuur (BIS);
- een bezuiniging op het Fonds Podiumkunsten, terwijl er door ingrepen in de BIS juist méér instellingen een beroep op deden;
- bezuinigingen door de provincie Groningen op kunst en cultuur in stad en provincie;
- de afbouw van gesubsidieerde banen;
- minder besteedbaar vermogen van burgers door de crisis.

Hoewel wij ‘tegen de stroom in’ in cultuur investeren, is het onmogelijk onze huidige culturele infrastructuur overeind te houden. Ook voor ons zijn harde keuzes onvermijdelijk. Onze eigen visie op cultuur in de stad Groningen staat daarbij voorop.

Proces

Onze huidige cultuurnota *Cultuurstad Groningen: gewoon bijzonder!* loopt af op 31 december 2012. Per 1 januari 2013 gaat onze cultuurnota voor de periode 2013-2016 in. De gemeenteraad stelde op 28 september 2011 onze kadernota cultuur *Ruimte voor vernieuwing, vernieuwing voor ruimte* vast. Deze bevat onze visie en de doelen die we de komende cultuurnotaperiode met ons beleid willen halen.

Gaat de kadernota vooral over de ‘wat-vraag’, deze cultuurnota gaat vooral over de ‘hoe-vraag’: hoe gaan we als gemeente met culturele instellingen aan de doelstellingen werken en hoe worden de hiervoor beschikbare middelen verdeeld? We vroegen culturele organisaties die activiteiten willen uitvoeren, passend in onze nieuwe cultuurnota, ons hun beleidsplannen voor de periode 2013-2016 te sturen. Dit leidde tot 53 aanvragen, ingediend in drie termijnen.

Aanvragers bij BIS of rijksfondsen gaven we de kans één sterk beleidsplan voor gemeente en rijk te schrijven. Vandaar het uitstel voor deze groep van de oorspronkelijke deadline van 1 december 2011 naar 2 januari 2012. Drie partijen in bijzondere omstandigheden - het Groninger Museum, de Stedelijke Muziekschool en de Kunstencentrum Groep - kregen uitstel tot 15 februari.

Wij vroegen de Kunstraad op basis van onze kadernota over alle beleidsplannen te adviseren. Het resultaat, te vinden op www.kunstraadgroningen.nl, verscheen begin april 2012. Wij danken de Kunstraad voor zijn gedegen werk en voor de getoonde flexibiliteit ten opzichte van de verschillende inzendtermijnen. Het Kunstraadadvies woog zwaar bij de inhoudelijke afwegingen van deze cultuurnota. Waar wij afwijken, geven wij een motivering.

Op 19 juni 2012 stelden wij de concept cultuurnota *Cultuurstad Groningen: gewoon bijzonder!* vast. Hierop volgde een periode van inspraak, tot 22 juli jl. Zo’n vijftig partijen, van instellingen tot particulieren, spraken in, mondeling en schriftelijk, aangevuld met handtekeningenacties en steunbetuigingen. De inspraakreacties zijn

betrokken bij de totstandkoming van deze definitieve cultuurnota 2013-2016. Op 18 september 2012 diende het Grand Theatre op ons verzoek een herzien beleidsplan in.

Tijdpad

Vóór de definitieve vaststelling van deze Cultuurnota is een in 2012 een aantal stappen gezet. We vatten het gevolgde proces nog eens samen:

19 juni:	vaststellen concept Cultuurnota door het college van B&W;
21 juni t/m 22 juli:	inspraakperiode voor eenieder die wil reageren op de concept Cultuurnota. Wij informeren de culturele instellingen over de inspraakprocedure, maken hier melding van op onze website en plaatsen een advertentie in de Gezinsbode;
19 juli:	inspraakavond, waarop schriftelijke inspraak kan worden toegelicht;
Begin augustus	bekendmaking subsidiebesluiten Fonds Podiumkunsten;
1 september	deadline herziening plannen Grand Theatre en partners;
18 september	Prinsjesdag: bekendmaking subsidiebesluiten rijk;
16 oktober:	vaststellen nota van aanbieding en eindverslag van de inspraak door het college van B&W;
1 november:	hoorzitting over de Cultuurnota door de raad;
8 november:	bespreking Cultuurnota in raadscommissie Onderwijs & Welzijn;
28 november:	vaststellen Cultuurnota 2013- 2016 door de raad;
1 januari 2013:	Cultuurnota 2013-2016 gaat in.

Beleidsplannen instellingen en advies Kunstraad

In zijn cultuurnota-advies stelt de Kunstraad dat bij de instellingen die een beleidsplan hebben ingediend veel enthousiasme, inzet en passie voelbaar is. Ook wij koesteren deze bijzondere kwaliteit van ons cultuurveld: zonder dat zou Groningen nooit de cultuurstad kunnen zijn die zij nu is.

Daar tegenover staat forse kritiek. Volgens de Kunstraad gaan veel beleidsplannen uit van 'business as usual'. Dat uit zich in het *meer* geld aanvragen terwijl er fors minder beschikbaar is, maar ook in onvoldragen plannen op het gebied van samenwerking, cultuureducatie, cultureel ondernemerschap en publieksbereik. Nut en noodzaak van serieuze investeringen in deze thema's dringen tot veel aanvragers niet voldoende door.

Dit vinden wij zorgelijk. De kritische opmerkingen van de Kunstraad over het gebrek aan Cultural Governance is illustratief voor de professionaliseringslag die de kunstsector nu snel moet maken. Wij zien hier de komende jaren strikt op toe en toetsen dit in de zomer van 2014 met een visitatie. Het is in het belang van de stad én de instellingen zelf dat onze cultuursector maximaal op de toekomst is voorbereid en sterker uit deze crisis tevoorschijn komt.

Gemeentelijke structuur

In onze cultuurnota's onderscheiden we drie categorieën culturele voorzieningen:

- I. Kernvoorzieningen maken voor de lange termijn onderdeel uit van het gemeentelijke beleid. Ze leggen met een breed aanbod voor een breed publiek de basis voor de culturele infrastructuur in de schakels Educatie

(Muziekschool, Kunstencentrum, Bibliotheek- en archief) en Presentatie (CBK, Martiniplaza, OPSB, Groninger Museum). De schakel Productie rekenen we niet tot de gemeentelijke kerninstellingen, maar beschouwen we als aanvullend en ondersteunen we meerjarig of incidenteel.

- II. Specifieke voorzieningen geven door een specialisatie in product of doelgroep een specifieke kleuring aan het culturele klimaat. Een subsidietoekenning geldt voor vier jaar. Specifieke instellingen leveren aanvullende activiteiten in de schakels Talentontwikkeling (werkplaatsen, productiehuisen, netwerkorganisaties) en Presentatie (musea, nichepodia, kleinschalige presentatie-initiatieven). Daarnaast kunnen initiatieven op het gebied van Productie (dans-, muziek- en toneelgezelschappen) worden ondersteund. Ook de taken van de rijksgezelschappen op lokaal niveau voor cultuureducatie en talentontwikkeling rekenen wij tot de specifieke voorzieningen, evenals een aantal grotere evenementen. Wij subsidiëren geen dubbelingen in het aanbod.
- III. Incidentele voorzieningen of activiteiten worden in principe eenmalig en vaak op projectbasis gerealiseerd. Subsidiëring gebeurt met een eenmalige bijdrage, meestal na een inhoudelijke afweging door de Kunstraad. Met behulp van incidentele subsidies stimuleren we samenwerking, experiment, innovatie en zichtbaarheid van cultuur in de stad.

Rijk en provincie

Beleid van gemeente, provincie en Rijk is nauw verweven. Veel culturele instellingen in onze stad worden door meerdere overheden gesubsidieerd. De verdeling in grote lijnen:

- het rijk zorgt voor instandhouding van de landelijke basisinfrastructuur (BIS);
- de provincie zorgt voor spreiding van cultuur en participatie;
- de gemeente zorgt voor afname van cultuur en voor de fysieke infrastructuur.

Wijzigingen in het beleid van Rijk en provincie hebben gevolgen voor onze stad. Het Rijk bezuinigt 25% op de landelijke basisinfrastructuur in de stad voor de periode 2013-2016 ten opzichte van 2009 en de provincie 11%.

Rijk

Sinds 2009 kent het Rijk de landelijke basisinfrastructuur (BIS). Deze wordt voor de periode 2013-2016 grondig herzien. Draagvlak, ondernemerschap en educatie krijgen veel meer nadruk. Productiehuisen verdwijnen. De nieuwe BIS kent acht landelijke, geografisch gespreide kernpunten, waaronder Groningen. Onze stad behoudt de functies theater, symfonieorkest, jeugdtheater en presentatie beeldende kunst. De Raad voor Cultuur adviseerde op 28 april 2012 de aanvragen uit Groningen voor de functies, dans en presentatie beeldende kunst niet toe te kennen. Voor jeugdtheater werd een nieuwe aanvraagronde opengesteld. We maakten ons richting Rijk en Raad voor Cultuur sterk voor het behoud van deze functies voor de stad en het Noorden. In tweede instantie besloot het Rijk de functie jeugdtheater en de presentatiefunctie beeldende kunst alsnog toe te kennen. Het Houten Huis wordt Jeugdtheater voor Noord Nederland met als standplaats Groningen. Noorderlicht wordt de zesde presentatie-instelling in de landelijke BIS in de categorie klein (was categorie groot). Daarmee telt de stad nu vier instellingen in de BIS: Noord Nederlands Orkest, Noord Nederlands Toneel, Het Houten Huis en Noorderlicht. Het Noorden als geheel telt (met het Keramiekmuseum

en Tryater in Leeuwarden in totaal zes instellingen in de BIS).

Tot de BIS behoren ook de landelijke fondsen: het Fonds Podiumkunsten (FPK), het Fonds Cultuurparticipatie, het Mondriaan Fonds (beeldende kunst) het Letterenfonds en het nieuwe Fonds voor de Creatieve Industrie (o.a. architectuur, vormgeving, gaming). Voor aanvragers bij het Fonds Podiumkunsten telt inbedding in de regio. IJkpunt is de subsidiëring door andere overheden. Het Fonds Podiumkunsten maakte op 1 augustus 2012 bekend dat het de aanvragen van drie instellingen met standplaats Groningen honoreert: Club Guy&Roni, de festivals Eurosonic/Noorderslag en Noorderzon. Club Guy&Roni en Eurosonic/Noorderslag kregen niet de gevraagde innovatietoeslag. Festival Jonge Harten en Five Great Guitars krijgen geen bijdrage van het FPK. Ook de aanvraag van de Noorderlingen bij het Fonds Cultuurparticipatie werd niet gehonoreerd.

Het Fonds Cultuurparticipatie (FCP) komt wederom met een matchingsregeling voor gemeenten en provincies. Richtte dit fonds zich de vorige periode op cultuureducatie én cultuurparticipatie, nu ligt de focus exclusief op cultuureducatie in het primair onderwijs. Als gemeente nemen we deel aan dit programma, genaamd *Cultuureducatie met kwaliteit*, door het beschikbare rijksgeld (150 duizend euro) te 'matchen'. De provincie Groningen heeft hetzelfde gedaan met een bedrag van 215 duizend euro. Samen met de provincie hebben we extern advies gevraagd om een uitvoeringsplan te ontwikkelen voor onze deelname aan de regeling. Dit uitvoeringsplan dient tevens als gezamenlijke aanvraag bij het FCP, dat we uiterlijk 14 december moeten aanleveren. In maart 2013 komt het FCP met een definitieve uitspraak over onze aanvraag.

G9 en landsdeel Noord

Onder de naam G9 is Groningen een van de negen steden die pleitten voor concentratie van de landelijke basisinfrastructuur in deze steden. Het Rijk heeft acht van deze steden, waaronder Groningen, aangewezen als cultureel kernpunt. In G9-verband maken we afspraken op het gebied van kunst en cultuur over inhoud, positionering, structuur en de lobby richting het Rijk. Daarnaast vormen we met Leeuwarden en de provincies Groningen, Fryslân en Drenthe het Landsdeel Noord. We positioneren ons hierin als kernpunt met een regionale verantwoordelijkheid.

Provincie Groningen

De provincie heeft wettelijke taken op het gebied van archeologie, monumenten en archieven. Daarnaast stimuleert de provincie actieve deelname aan kunst en cultuur, de instandhouding van de Collectie Groningen en de versterking van economie en het vestigingsklimaat via de kunsten. In maart 2012 stelden de provinciale staten *Het verhaal van Groningen* vast, de provinciale cultuurnota 2013-2016. Onderdeel hiervan is een bijdrage aan kunst en cultuur in de stad, vooral voor professionele kunsten, talentontwikkeling en erfgoed. De provincie Groningen besloot op verzoek van Provinciale Staten voor de periode 2013-2016 alsnog een subsidie toe te kennen aan De Steeg en het Grafisch Museum uit het budget Leefbaarheid.

In het kader van het Rijksprogramma *Cultuureducatie met kwaliteit* onderzoeken wij met de provincie een gemeenschappelijk programma voor cultuureducatie.

Budget

Ons gemeentelijk cultuurbudget voor de komende periode bedraagt jaarlijks 30 miljoen euro. Voor de jaren 2013 en 2014 wordt dit in totaal met 2 miljoen aangevuld. Mediabeleid, volksfeesten, Groninger Archieven en Martiniplaza staan in de gemeentelijke cultuurbegroting, maar vallen buiten het bestek van deze cultuurnota. Een groot deel van het resterende cultuurbudget is gereserveerd voor het op peil houden van de kernvoorzieningen (De Oosterpoort & de Stadsschouwburg, Groninger Museum, Centrum Beeldende Kunst, Kunstencentrum Groep/Stedelijke Muziekschool en Biblionet).

De Kunstraad adviseerde over de verdeling van 9,3 miljoen euro structureel en 1,3 miljoen incidenteel. Dat is inclusief Biblionet, maar exclusief de bedragen voor de overige kernvoorzieningen. Dit vanwege eerdere bezuinigingsopdrachten in de huidige periode of andere bijzondere omstandigheden. Het incidentele budget van 2 miljoen euro voor 2013 en 2014 gebruiken we vooral voor de noodzakelijke ombuiging naar meer professionalisering en ondernemerschap bij culturele instellingen.

Maatschappelijke banen

Een aantal culturele instellingen heeft tot 2015 één of meerdere maatschappelijke banen. Enkele instellingen hebben in hun begroting na 2015 een bedrag opgenomen om deze banen regulier te maken. Vanaf 2015 is hiervoor vanuit gemeentelijke middelen geen bijdrage meer beschikbaar.

Vanwege forse bezuinigingen van het rijk op het participatiebudget bouwen wij de gesubsidieerde arbeid in Groningen gefaseerd af. Een aantal gesubsidieerde banen bij culturele instellingen komt in aanmerking voor het 200banenplan dat ongewenste gevolgen voor de maatschappelijke infrastructuur opvangt. Met de betrokken instellingen hebben we afspraken gemaakt over de financiering van deze banen. Deze regeling loopt af per 1 januari 2015. In de periode tot 2015 bezien we samen met de instellingen of en zo ja hoe deze banen regulier gemaakt kunnen worden.

De (loonkosten)subsidie uit het participatiebudget voor maatschappelijke banen in de cultuursector die niet onder het 200banenplan vallen, bouwen we stapsgewijs af.

Om het activiteitsniveau te kunnen handhaven, moeten instellingen alternatieve inkomstenbronnen aanboren. Een andere mogelijkheid is de inzet van mensen met een participatiebaan.

In het inhoudelijk overzicht van instellingen en subsidiebesluiten (Appendix II) geven we per instelling de status van de maatschappelijke banen aan.

Vrijwilligersbeleid

Een groot deel van de vrijwilligers in de stad Groningen is werkzaam in de cultuursector. Vrijwilligers zijn de drijvende kracht achter veel culturele instellingen en organisaties in de stad. Het gemeentelijk vrijwilligersbeleid is gericht op het faciliteren van deze organisaties en hun vrijwilligers. Wij zijn op dit moment bezig om nieuw vrijwilligerswerkbeleid te ontwikkelen en betrekken de cultuurinstellingen daarbij. Wij

verwachten dat de sector zelf kan aangeven wat nodig is om het vrijwilligerswerk voldoende te faciliteren. De nieuwe vrijwilligersnota is voor de zomer 2013 gereed.

In de komende hoofdstukken gaan we in op onze culturele ambities vanuit het collegeprogramma, hoe deze zijn vertaald in de kadernota en hoe deze concreet worden uitgewerkt in deze cultuurnota.

1. Collegeprogramma

Ons collegeprogramma 2010-2014 verwoordt onze ambities voor kunst en cultuur:

1. *Groningen blijvend in de top 5 cultuursteden van Nederland*: een belangrijke kwaliteit van Groningen is dat er altijd wat gebeurt. Groningen bruist! En dat moet zo blijven;
2. *een breed aanbod aan culturele voorzieningen*: de stad moet een breed spectrum aan culturele voorzieningen bieden in soort en discipline;
3. *voortzetten ontwikkeling Forum/Oostwand Grote Markt*: de bouw van het Forum en de ingrepen in de Oostwand van de Grote Markt vergroten als samenhangend project de (culturele) aantrekkingskracht van Groningen;
4. *bevorderen van deelname aan cultuur en sport door alle Stadgers*: onze voorzieningen en programma's en activiteiten voor doelgroepen die uit zichzelf minder gemakkelijk meedoen bevorderen de deelname aan cultuur.

2. Visie

De Groningse culturele infrastructuur is oorspronkelijk, divers en van hoge kwaliteit. Centraal staat onze ambitie om top 5-cultuurstad van Nederland te zijn. Groningen is culturele hoofdstad van het Noorden en geografisch kernpunt binnen de landelijke culturele basisinfrastructuur. Er is een complete culturele keten die zich over de disciplines uitspreidt. Stadgers worden aangemoedigd deel te nemen aan kunst en cultuur om zich te verrijken, ontwikkelen en vermaken. Kinderen en jongeren krijgen voldoende culturele bagage om op de toekomst in onze samenleving te zijn voorbereid. Cultuur creëert een economische spin-off en heeft een wisselwerking met de economie. Met dit alles dragen we bij aan een goed geïnformeerde stedelijke samenleving en een levendig cultureel klimaat, waarin het voor iedereen prettig is om te wonen, werken, studeren, verblijven en ondernemen.

3. De culturele keten

De culturele infrastructuur in onze stad zien wij als een keten van de functies leren (educatie en talentontwikkeling), produceren en presenteren. Idealiter krijgen deze functies in alle disciplines en op verschillende artistieke niveaus vorm. Aan de top staan de (inter)nationale manifestaties en instellingen. Deze worden gevoed met kennis, talent en innovatie door een middensegment. Aan de basis staan de cultuurdeelnemers, variërend van amateur tot professioneel (ook: scholen, verenigingen, wijkorganisaties). De kunstvakopleidingen leiden op tot professionele kunstenaars.

De keten ontleent zijn kracht aan samenwerking en samenhang. De segmenten staan in voortdurende wisselwerking met elkaar en met de 'buitenwereld'. Hoe breder de basis, hoe groter

- a) de kans op ontdekking en doorstroming van nieuw talent,
- b) het draagvlak voor manifestaties en gezelschappen,
- c) de kans op nieuwe impulsen voor de stedelijke economie.

Andersom draagt de top weer bij aan belangstelling, draagvlak, bereik en economische spin-off als het gaat om kunst en cultuur.

In Groningen streven wij waar mogelijk complete ketens na. Kortom: op elk gebied de drie basisfuncties en een doorstroming van basis naar top. Niet dat wij ‘alles’ willen en kunnen hebben. Daartoe ontbreken het geld en de infrastructuur (zoals vakopleidingen). Maar de insteek is voorzieningen zo goed mogelijk op elkaar te laten aansluiten, aanvullend te laten zijn op het aanbod en missende schakels te voorkomen.

4. Doelstellingen cultuurbeleid

In de cultuurnotaperiode 2013- 2016 zetten we in aansluiting op onze visie in op de volgende drie doelstellingen:

1. Kwaliteit en authenticiteit

Groningen heeft een rijke culturele infrastructuur met een bijzonder authentiek karakter. De stad heeft hierdoor een grote aantrekkingskracht op liefhebbers van kwaliteit en oorspronkelijkheid. De kwaliteit van de Groningse cultuur vertaalt zich in de organisatie van de culturele instellingen. Deze is professioneel, proactief, heeft het vermogen extern geld te genereren en zoekt naar een bundeling van krachten.

Subdoelen:

- een hoogwaardig, authentiek, eigenzinnig en divers aanbod dat bijdraagt aan de unieke culturele identiteit van Groningen;
- behoud en toegankelijk maken van de collectie Groningen;
- behoud van status als landelijk en regionaal kernpunt;
- instellingen met een sterk artistiek en organisatorisch profiel, in staat draagvlak te genereren door externe partners en publiek aan zich te binden, en daardoor met (internationale) uitstraling.

2. Vergroten van cultuurbereik, participatie en waarde voor de stad

Inwoners van de stad zijn ‘culturele burgers’ en worden op alle leeftijden op laagdrempelige en interactieve wijze gestimuleerd actief of passief deel te nemen aan kunst en cultuur. Ze zijn zich bewust van hun eigen identiteit in relatie tot hun directe leefomgeving en het verleden. Instellingen zoeken actief naar aansluiting met Stadgers en bezoekers, en naar natuurlijke samenwerkingspartners in het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen. Hiermee vergroten zij hun economische, toeristische en maatschappelijke waarde voor de stad.

Subdoelen:

- voor alle Groningse cultuurinstellingen is educatie een kerntaak;
- een groter percentage Stadgers is - liefst actief - deelnemer;
- een versterkte en wederzijds profijtelijke relatie tussen de cultuursector, het bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen.

3. Talentontwikkeling

Groningen is een *City of Talent*. Talentvolle makers en kunstenaars hebben in onze stad de kans om te wonen en te werken, hun werk te presenteren en zich te ontwikkelen. De stad kent een complete keten van talentontwikkeling, productie en presentatie in meerdere disciplines.

Subdoelen:

- Groningen is een culturele broedplaats;
- een volledige carrière - van opleiding tot productie, presentatie en experiment - is mogelijk in meerdere kunstdisciplines;
- amateur beoefenaars kunnen zich ontwikkelen via de culturele loopbaan.

5. Sectoren cultuurbeleid**5.1 Podiumkunsten****Stand van zaken**

Op het gebied van de podiumkunsten heeft onze stad een gevarieerd en uitgebreid aanbod. Theater, dans en muziek in alle soorten en verbindingen: Groningen heeft het. Onderzoeker Gerard Marlet concludeert in zijn rapport *Het belang van cultuurstad Groningen* (2012) dat Groningen met zijn cultuuraanbod de tweede plaats in Nederland bezet, direct na Amsterdam. Dat willen we graag zo houden.

Ons theatersegment kent een vrijwel complete keten, slechts een kunstvakopleiding ontbreekt. Het nieuwe rijksbeleid zorgt voor een verzwakking van de keten van podiumkunsten. Productiehuizen verliezen hun plek in de basisinfrastructuur (BIS) en het budget van het Fonds Podiumkunsten (o.a. voor festivals) wordt fors kleiner. Talentontwikkeling brengt het Rijk onder bij de grote gezelschappen, wat de doorstroom van jong talent in de keten onder druk zet. Behoud van de functies productie en talentontwikkeling vraagt cofinanciering van gemeenten en provincies.

Het sectoradvies podiumkunsten (2011) van de Kunstraad vormde de opmaat voor gesprekken met en tussen instellingen. Onderwerpen waren een betere samenwerking en nieuwe verdienmodellen. Met het document 'De Groninger eendracht' formuleerde een aantal instellingen een gezamenlijke visie op theater en dans. De Oosterpoort en de Stadsschouwburg (OPSB) ontwikkelde zich de afgelopen jaren tot een actief betrokken partner van de hele keten. Samen met instellingen zorgt de OPSB voor een goed op elkaar afgestemde programmering en marketing.

Het Noord Nederlands Toneel (NNT) versterkte zijn positie als stadsgezelschap, onder andere door langere speelperioden in de Stadsschouwburg en het betrekken van Stadgers. Wel zitten de slechte zichtlijnen de zaalcapaciteit van de schouwburg en daarmee een rendabele exploitatie in de weg. Mede om die reden wordt een vlakke vloertheater met 400 stoelen gemist.

Het Jonge Harten Festival ontwikkelde zich de afgelopen jaren tot prominent theaterfestival voor jongeren, met veel specifieke marketingkennis. Noorderzon groeide uit tot één van de toonaangevende festivals in Europa en participeert in het Europese NXTSTP netwerk. Deze samenwerking van acht Europese festivals coproduceert en programmeert met ondersteuning van de Europese Unie.

Jeugdtheater de Citadel betekende voor veel kinderen in de stad de eerste kennismaking met theater, meestal in de schoolomgeving. Het Rijk vraagt een omslag naar

jeugdtheater dat behalve op scholen, ook op grotere podia is te zien. Groningen kent een goede dansketen. Er zijn dans- en balletscholen, en hoewel een kunstvakopleiding voor klassieke en moderne dans ontbreekt, hebben we met Dansacademie Lucia Marthas wel een dansopleiding voor showmusicaldans. Het rijk brengt het aantal dansplekken in de landelijke basisinfrastructuur (BIS) terug van zeven naar vier. Dat zet de keten onder druk. Met Noord Nederlandse Dans (NND) hadden we een internationaal stadsgezelschap in de BIS, met Club Guy & Roni een aanstormend internationaal gezelschap bij het Fonds Podiumkunsten (FPK). De Raad voor Cultuur adviseerde het Rijk beide instellingen niet op te nemen in de BIS.

De stad heeft een complete keten voor popmuziek. De festivals en podia garanderen samen een bruisend popklimaat. Dat past bij een stad waarvan de helft van de inwoners jonger dan 35 is. Volgens de *Atlas voor gemeenten* is Groningen landelijk gezien popstad nummer twee. Eurosonic/Noorderslag vergrootte met twee buitenpodia haar bereik in de stad. Het festival is live te volgen op internet en tv. Er is een breed georiënteerde lokale popscene met ruimte voor experiment en talent. Vraag en aanbod vinden elkaar in muziekwinkels, evenementen, kroegen, repetitieruimtes en podia.

De Academie voor Popcultuur in Leeuwarden levert stagiaires en starters in de popsector, het Noorderpoort College biedt een popopleiding op MBO-niveau. Ook Urban House helpt bij de professionele uitoefening van rap, hiphop en aanverwante stijlen. In onze popvisie *No Guts No Glory* (2011) geven we aan dat samenwerking en afstemming in de programmering, marketing en techniek voorwaarden zijn om het bestaande niveau van de popsector - mét behoud van diversiteit - op peil te houden.

Ook klassieke muziek heeft een complete keten. Het Noord Nederlands Orkest (NNO) behoudt zijn plaats in de BIS als symfonieorkest met een functie voor de hele noordelijke regio. Het NNO wist de afgelopen periode nieuwe doelgroepen aan te boren met symfonische arrangementen op basis van popmuziek en door samen te werken met popmuzikanten. Er zijn veel koren, orkesten en ensembles voor klassieke muziek in de stad. Samen met de Stedelijke Muziekschool, privé docenten en het Prinses Christina Concours zorgen zij voor een brede basis met een rijke structuur en een voortraject voor talentontwikkeling. Het Prins Claus Conservatorium, kunstvakopleiding voor klassieke en lichte muziek krijgt een Master of Music.

Wat willen we bereiken?

Voor de podiumkunsten willen we:

- a. een positie in de landelijke top 5, met voldoende en gevarieerd aanbod;
- b. dat instellingen door samenwerking effectiever worden;
- c. de productiefunctie voor theater behouden;
- d. een goed en compleet educatief aanbod.

Wat gaan we doen en met wie?

1. Presentatie

De Groningse culturele infrastructuur is oorspronkelijk en van hoge kwaliteit. We dragen er zorg voor dat de verschillende podia en festivals in de stad een hoogwaardig en divers aanbod uit binnen- en buitenland kunnen blijven brengen. De binnenstad is

podium voor culturele evenementen. Groningen is volgens de *Atlas voor gemeenten* met dat aanbod goede tweede achter Amsterdam. Daarmee maken we onze ambitie om top 5-cultuurstad van Nederland te zijn meer dan waar. Zeker zo belangrijk: voor dat aanbod is voldoende vraag. Om in de nieuwe situatie met een beperkter rijksbudget zo goed mogelijk te blijven presteren, moeten instellingen krachtige coalities sluiten om het bereik en het maatschappelijk en financieel draagvlak voor het aanbod te vergroten.

De Kunstraad adviseerde in april 2012 dat het Grand Theatre samen met de OPSB aan de Grote Markt onder andere het kleiner gemonteerde theater- en dansaanbod en het jeugdtheater van het Kruithuis moet programmeren. Halverwege 2013 sluiten wij het Kruithuis. Het Kruithuis is niet meer exploitabel en het voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. In een herzien beleidsplan van 18 september presenteert het Grand Theatre een uitgewerkt plan voor een diverse, herkenbare publieksprogrammering met de signatuur van het Grand Theatre, op basis van een cultureel ondernemend model dat aantrekkelijk is voor zowel gezelschappen als voor publiek. Het Grand Theatre neemt de verantwoordelijkheid voor (een deel van) de programmering van jeugdtheater van de OPSB (Kruithuis) over. De OPSB, het Grand Theatre en de gezelschappen in de stad stemmen de podiumprogrammering in de stad van te voren inhoudelijk af, en komen zo tot een afgewogen, voor publiek herkenbaar en aantrekkelijk aanbod. De in 2012 gestarte samenwerking tussen OPSB en Grand Theatre in de back office (marketing en kaartverkoop) wordt uitgebreid naar alle stedelijke partners, zodat het publiek optimaal bediend wordt op basis van gedeelde kosten. Het Grand Theatre gaat daarnaast enkele activiteiten met winstoogmerk organiseren, voor zover niet-concurrerend met commerciële partijen, en neemt als podium deel in bestaande en nieuwe culturele activiteiten van partners in de stad. Zie voor het Grand Theatre ook onder het kopje *Productie*.

In 2014 laten wij de betrokken instellingen over de uitvoering van dit plan visiteren.

Vlakke vloer en andere ontwikkelingen

De grote zaal van de Stadsschouwburg programmeert voorstellingen voor grote podia (BIS gezelschappen vanaf 400 stoelen) en middenpodia (kleinere gezelschappen tot 400 stoelen). De stad krijgt een vlakke vloerzaal voor voorstellingen in het kleinere middensegment. Het Grand Theatre investeert in een harmonicatribune, waarmee de capaciteit van hun grote zaal kan worden vergroot van 160 bezoekers nu tot maximaal 230 bezoekers met tribune. Het Grand Theatre speelt hiermee in op de nieuwste ontwikkelingen. Besloot het Rijk te snoeien in het aanbod voor de middenpodia, het Fonds Podiumkunsten maakte in augustus 2012 alsnog een regeling voor dit aanbod op projectbasis. Afnemend aanbod vanwege een kleinere BIS en ontwikkelingen in de regio (ook Assen heeft met De Nieuwe Kolk een nieuw podium) kunnen van invloed zijn op de exploitatie van de OPSB. Wij vragen de OPSB, samen met de andere podia, een programmering- en marketingstrategie te ontwikkelen die hier goed op inspeelt.

Er zijn voldoende accommodaties voor de presentatie van theater en dans. Met de nieuw te realiseren vlakke vloerzaal in het Grand Theatre heeft Groningen capaciteit voor het aanbod in het kleinere middensegment. De zaalcapaciteit en verdienmogelijkheid van de Stadsschouwburg is niet optimaal. Club Guy&Roni en Het

Houten Huis zoeken passende huisvesting. De druk op het totale cultuurbudget van onze stad maakt het niet mogelijk de komende cultuurnotaperiode ingrijpende verbeteringen in de huisvesting te realiseren. Waar mogelijk benutten wij kansen voor huisvesting van cultuurinstellingen in relatie tot stadsontwikkeling.

Wij stellen de popinstellingen als voorwaarde vanuit hun eigen aanbod samen te werken en afstemming te zoeken met alle festivals, evenementen, eenmalige initiatieven en het kroegencircuit. Zo blijven er goede presentatiemogelijkheden voor bands van alle niveaus en stijlen, zowel talent als topacts. Met de sector zoeken we een goede balans tussen veelzijdige presentatiemogelijkheden in het kroegencircuit, de mate van geluidsoverlast en de leefbaarheid in het centrum.

De Kunstraad vindt dat Simplon zich strategischer moet opstellen en meer eigen inkomsten moet genereren. Hij adviseert de gemeentelijke bijdrage te verlagen. Wij wijken af van dit advies en stellen een hogere bijdrage beschikbaar. Simplon laat stijgende bezoekcijfers zien en een deel van de subsidie aan Simplon is bedoeld voor het aflossen van een langjarige lening voor verbouwingkosten. Wel verzoeken we Simplon binnen een jaar een nieuw plan in te dienen waaruit blijkt hoe de organisatie meer eigen inkomsten kan genereren.

2. Productie

De ketengedachte vraagt een aantrekkelijk productieklimaat. Dat geldt zeker voor Groningen als culturele hoofdstad van het Noorden en landelijk cultureel kernpunt. Door de ligging van Groningen kan talent in relatieve luwte tot wasdom komen. Het is belangrijk dat Groningen als *City of Talent* kunst en cultuur importeert, maar ook produceert en exporteert.

Het Grand Theatre bracht als broedplaats voor (inter)nationale gezelschappen vele initiatieven voort die zich elders in het land of internationaal hebben doorontwikkeld. Het niet ondersteunen van deze functie, zoals de Kunstraad voorstelt, leidt tot verdwijnen van de basisfaciliteiten voor productie in onze stad en tot verschraling van de productiemogelijkheden voor andere podiuminstellingen als Noorderzon, Jonge Harten Festival, De Noorderlingen, Club Guy & Roni en het gezamenlijke initiatief van podiuminstellingen Station Noord. Het model dat de Kunstraad adviseerde - inkoop van productiefaciliteiten op projectbasis - kan alleen als bepaalde basisfaciliteiten beschikbaar zijn (huisvesting, kennis, artistieke begeleiding, technische en productionele ondersteuning).

De komende twee jaar geven wij het Grand Theatre de kans zich in een nieuwe rol als faciliterende organisatie voor productie te bewijzen. Wij kennen subsidie toe om de basisorganisatie in stand te houden en de basisfaciliteiten van het gebouw te exploiteren. Wij stellen hiervoor een hoger bedrag beschikbaar dan de Kunstraad adviseert, om deze functie in ieder geval beschikbaar te houden. Voor het daadwerkelijk produceren van voorstellingen wordt het Grand Theatre afhankelijk van externe financieringsbronnen. Wij stellen als voorwaarde dat de organisatie een zakelijk en transparant verdienmodel hanteert, prioriteiten stelt bij de productiewensen van gezelschappen en festivals uit de stad en de presentatiefunctie niet ten koste laat gaan van de productiefunctie. Voor de jaren 2013 en 2014 stellen wij een afnemende incidentele bijdrage beschikbaar om de omslag naar een nieuw verdienmodel te kunnen

maken. Het nu voorliggende herziene plan gaat uit van samenwerking tussen het Grand Theatre en Noorderzon. Beide organisaties zien de potentie van meer integratie voor de (talentontwikkeling in) de podiumkunsten, de internationale oriëntatie en de uitstraling daarvan op de stad. Belangrijkste ingrediënten zijn een gezamenlijk internationaal netwerk, de podiumfunctie van het festival gecombineerd met de uitstekende productiefaciliteiten van het Grand Theatre, en de deelname van Noorderzon in de periode 2013-2017 in het Europese NXTSTP programma. De goed geoutilleerde productiefunctie van het Grand Theatre is een troef voor het naar Groningen halen van internationale coproducties uit dit Europese programma.. Noorderzon en Grand Theatre onderzoeken de komende periode de beste vorm voor samenwerking en nemen voor 1 februari 2013 daarover een besluit. Het definitieve plan moet in welke variant dan ook, voldoende aanknopingspunten bieden voor een gezonde bedrijfsvoering

Het Grand Theatre neemt in zijn begroting de zakelijke dienstverlening aan NNT, Club Guy&Roni, Noorderzon, Jonge Harten en de Noorderlingen op. In 2014 laten wij de betrokken instellingen over de uitvoering van dit plan visiteren.

Het Rijk kent het NNT de functie van groot theatergezelschap in de BIS toe. Wij leveren voor het eerst een aanvullende structurele bijdrage aan het NNT. In de dansketen vervult Club Guy & Roni een belangrijke productiefunctie. Het Fonds Podiumkunsten ondersteunt Club Guy & Roni, dat net geen plek in de BIS verwierf, de komende jaren structureel met het maximale bedrag, maar kent niet de gevraagde innovatietoeslag toe. Wij verhogen onze bijdrage aan Club Guy & Roni.

De gezelschappen NNT en Club Guy & Roni onderzoeken de komende periode intensief of de vorming van een interdisciplinair stadsgezelschap als onderdeel van de BIS een begaanbare route is. Ook huisvesting van Club Guy&Roni in de Machinefabriek wordt in dit kader onderzocht. Beide gezelschappen hebben met de OPSB een podium voor hun groter gemonteerde voorstellingen. Samenwerking met het nieuwe jeugdtheatergezelschap Het Houten Huis ligt voor de hand, maar het jeugdtheatergezelschap wordt vooralsnog niet in dit onderzoek betrokken. Wij vragen in 2013 een aangepast plan van betrokken partijen. In 2014 laten wij de instellingen over de uitvoering en het perspectief van dit plan visiteren.

Het rijk besloot het advies van De Raad voor Cultuur over te nemen om de aanvragen uit het Noorden voor dans in de landelijke basisinfrastructuur niet te honoreren. Met het verdwijnen van het NND verdwijnt voor Groningen en het hele Noorden een belangrijk instituut voor dans. Achtereenvolgens vervulden Reflex, Galili Dance en NND de functie dans in Groningen met hoge kwaliteit op landelijk en internationaal niveau. Dat straalde af op de stad en leidde tot nieuwe initiatieven als Club Guy & Roni. Dat in de BIS geen dansgezelschap uit Groningen werd opgenomen, heeft grote gevolgen voor de keten voor dans, vooral voor talentontwikkeling en educatie.

Wij willen dat zoveel mogelijk kinderen en jongeren in Groningen én in het Noorden jeugdtheater van topkwaliteit kunnen beleven. Een eigen artistiek profiel, een netwerk van scholen en organisatorische inbedding van jeugdtheater in het bredere netwerk van podiumkunsten in de stad, is om reden van profilering, zichtbaarheid en efficiency van groot belang.

Het Rijk nam het advies van de Raad voor Cultuur over om de aanvraag van

Jeugdtheater De Citadel voor de BIS niet te honoreren, onder meer omdat dit gezelschap niet voldeed aan het instapcriterium van een eigen inkomstennorm van 17,5% voor Jeugdtheater. De stad verliest hiermee een bevlogen gezelschap met vakmanschap, een uitgebreid netwerk op scholen in stad en ommeland en 20 jaar ervaring in het maken van jeugdvoorstellingen.

Het Rijk stelde een tweede aanvraagronde open voor Jeugdtheater in het Noorden in de BIS en koos op advies van de Raad voor Cultuur voor Het Houten Huis met als standplaats Groningen. We zijn blij met de komst van dit gezelschap.

Podiumkunstinstanties in de stad maakten zich sterk voor de komst van dit jonge gezelschap, dat via productiehuis Grand Theatre al een binding had met de stad.

De productie van popmuziek, -concerten en -festivals krijgt op vele plekken en niveaus gestalte. Spelen in bands is vooral particulier initiatief. Pop is bij uitstek een sector waar marktwerking goed functioneert. Wij zien geen noodzaak dit deel van de productie te ondersteunen. Wel ondersteunen we Eurosonic Noorderslag als aanjager van de productie van Europese popmuziek, die zo onze stad internationaal op de kaart zet.

Tot slot is er ruimte voor lokale en regionale producties van zowel talent dat zich professioneel wil ontwikkelen als ambitieuze amateurs.

3. Talentontwikkeling

Groningen is een *City of Talent*. Talentvolle makers en kunstenaars hebben in onze stad de ruimte om te wonen en te werken, hun werk te presenteren en zich te ontwikkelen.

De Jeugdtheaterschool (JTS), Station Noord en De Noorderlingen bieden de podiumkunsten hiervoor een goede basis. De positie van De Noorderlingen hierin en het landelijke succes rechtvaardigen een plek in onze cultuurnota.

Wel vinden wij met de Kunstraad een hogere bijdrage van ouders aan deze intensieve vorm van talentontwikkeling redelijk. De Noorderlingen wil de kosten verlagen door goedkopere huisvesting. Waar mogelijk helpen wij bij deze zoektocht.

Behoud van talentontwikkeling op alle niveaus is het uitgangspunt bij klassieke muziek. Voor het Peter de Grote Festival volgen we het advies van de Kunstraad: festival en Summer Academy zijn een meerwaarde voor het kunstvakonderwijs, maar de kosten van het laatste zijn niet subsidiabel. Ook het Haydn Jeugd Strijkorkest heeft een waardevolle plek binnen de keten van talentontwikkeling, maar gezien het beperkte bereik, is ook hier een grotere rol weggelegd voor ouders, vrienden en donateurs.

Talentontwikkeling in de popmuziek heeft een brede basis in de stad. Op veel plekken kan popmuziek live worden beluisterd, en er zijn voldoende oefenruimtes en mogelijkheden om op te treden. Jaarlijks is er aanwas van muzikanten, onder meer door de toeloop van studenten. Vanaf jonge leeftijd ondersteunen wij het muziekonderwijs, bijvoorbeeld via de Muziekschool. Combinatiefunctionarissen zorgen voor actieve kennismaking en beoefening van (pop)muziek in het basisonderwijs.

4. Educatie

Niet bij alle podiumkunstinstanties is de functie cultuureducatie voldoende ingevuld. Zoals aangegeven in onze kadernota, willen wij hierin de komende periode samen met de instanties investeren. Met het plan voor een matchmaker stelt de podiumsector

veel te zien in onderlinge samenwerking voor cultuureducatie. Wij vinden dit een goede basis voor een samenhangend programma van de podiuminstellingen, opgehangen aan een doorlopende leerlijn. Dit programma kan vervolgens worden geïntegreerd in het provinciaal Kunstmenu, waaraan wij samen met provincie en Rijk werken onder de naam *Cultuureducatie met Kwaliteit*.

Een goed educatieprogramma genereert afzet en daarmee inkomsten. Daarnaast reserveren instellingen budget voor de vormgeving van hun cultuureducatieaanbod. Niet-rijksge subsidieerde instellingen kunnen aansluiten bij ons programma met het Rijk, *Cultuureducatie met kwaliteit*. Gezien de beperkte bezetting van sommige instellingen, het centreren van specifieke kennis en het hebben van één aanspreekpunt, kan het benoemen van een vertegenwoordiger voor cultuureducatie zinvol zijn.

5.2 Beeldende kunst

Stand van zaken

Zeker als het om presentatie gaat heeft Groningen de potentie ook op beeldende kunstgebied een ware cultuurstad te zijn, aldus de Kunstraad in zijn sectoradvies *De (ont)ketening der kunsten* uit 2011. Daarbij is er sprake van een volledige keten, met schakels op het gebied van presentatie, productie en talentontwikkeling, inclusief Academie Minerva en de masteropleiding Frank Mohr.

Het Groninger Museum - in 2010 van binnen en buiten gerevitaliseerd en verduurzaamd - is een publiekstrekker van belang. Ook Noorderlicht geniet als fotofestival én -galerie internationaal aanzien. Daarbij heeft de stad, onder regie van het CBK, in de openbare ruimte een kunstcollectie van formaat. Een aantal kleinere instellingen completeert het beeld met prestaties op het gebied van talentontwikkeling en het artistieke experiment.

Hoewel er een complete keten is voor beeldende kunst, ontbreekt volgens de Kunstraad een goede samenhang. Zo heeft het Groninger Museum weinig verbindingen met de rest van de sector en zijn kleinere instellingen inhoudelijk en publieksmatig teveel naar binnen gericht. Het ontbreekt over de gehele linie aan afstemming, al dan niet vanuit de veronderstelling dat dit gevolgen heeft voor de artistieke autonomie.

Samenwerking is voor de beeldende kunstsector echter noodzaak om meer effectiviteit te genereren in zichtbaarheid, publieksbereik, cultuureducatie en ondernemerschap. Hierbij kunnen de grote instellingen optreden als regievoerder, maar blijven de inzet en betrokkenheid van de hele sector een voorwaarde. Het in 2011 gestarte sectorbrede overleg, *Crossing Arts*, is hiertoe een goede aanzet.

Zowel NP3 als Noorderlicht vroeg het Rijk opname als presentatie-instelling in de culturele basisinfrastructuur. NP3 deed dit voor het eerst, Noorderlicht maakte al onderdeel uit van de BIS. De Raad voor Cultuur adviseerde over beide aanvragen negatief. Dat zou vooral gevolgen hebben voor Noorderlicht, dat hiermee vanaf 2013 een jaarlijkse Rijksondersteuning verliest van een half miljoen euro.

Mede door het kunstvakonderwijs telt Groningen relatief veel beeldend kunstenaars. Dat maakt de stad levendig en interessant. Met de sector hebben we de afgelopen jaren oplossingen gezocht voor de schaarste aan goede, betaalbare werkruimte. Daarbij hechten wij als gemeente aan broedplaatsen, waar kunstenaars kunnen produceren en presenteren, en jonge kunstenaars door interactie de kans krijgen zich te ontwikkelen.

De afgelopen jaren werden de broedplaatsen WEP (2010) en MOBi (2011) opgericht en zijn voorzieningen getroffen voor tijdelijke ateliers in panden onder CareX-beheer. Het onderzoeksrapport *Kunstenaar in Groningen, onderzoek atelierbehoefte Groningen* (begin 2011) vormde de opmaat voor een discussie met de atelierorganisaties over mogelijke verbeteringen. Eerste stap hierin is de bouw in 2012 van één website met het totale vraag en aanbod van ateliers in onze stad.

De ontwikkelingen in de beeldende kunst vragen een andere inzet op het gebied van talentontwikkeling. Het afschaffen vanaf 2012 van de WWIK, inkomensregeling voor beeldend kunstenaars, is illustratief voor de omslag in het denken over de artistieke beroepspraktijk. Wie klaar is voor een carrière in de kunst, moet klaar zijn voor de markt. Talentontwikkeling gaat steeds meer samen met de ontwikkeling van cultureel ondernemerschap.

Wat willen we bereiken?

Voor de beeldende kunst willen we in de stad:

- a. een complete culturele keten van (inter)nationale allure;
- b. meer regie, zichtbaarheid en samenhang;
- c. een effectief productieklimaat voor beeldend kunstenaars.

Wat gaan we doen en met wie?

1. Presentatie

Een culturele topstad biedt hoogwaardig en eigenzinnig aanbod uit binnen- en buitenland. Daarin slagen we als het om de beeldende kunst gaat, het Groninger Museum en Noorderlicht voorop. Beide instellingen ontdekken en presenteren internationaal talent, dragen een volstrekt eigen signatuur en trekken daarmee (inter)nationaal veel aandacht van publiek en media.

Tot onze vreugde heeft het Rijk het advies van de Raad voor Cultuur naast zich neergelegd en Noorderlicht als presentatie-instelling alsnog opgenomen in de BIS. Wel valt de jaarlijkse Rijkssubsidie voor Noorderlicht terug van een half miljoen euro naar 300 duizend euro. Wij vinden de presentatie- en productiefunctie van Noorderlicht belangrijk voor zowel de stad als het Noorden als geheel. Behoud hiervan zien wij als een opgave voor alle Noordelijke overheden. Wij zullen Noorderlicht bij het verder mobiliseren van deze overheden ondersteunen.

Een nieuwe directie en Raad van Toezicht van het Groninger Museum presenteren zo snel mogelijk een herzien beleidsplan, na de doorgevoerde reorganisatie dit jaar. De reorganisatie was nodig na tekorten op de revitalisatie en een provinciale bezuiniging. Het museum houdt zijn internationale ambities met minimaal een A-tentoonstelling per jaar en wil met een mix van presentaties meerdere doelgroepen tegelijk bereiken.

We vragen de grotere instellingen het voortouw te nemen in het creëren van meer samenhang in de culturele keten. Hierin is afstemming in programmering en publiciteit van belang, maar ook een brug slaan tussen regionale, nationale en internationale kunst. Vanzelfsprekend blijven de kwaliteitseisen en artistieke visie van de instellingen hierbij leidend, om de status van Groningen als culturele en eigenzinnige topstad te borgen.

Zo kan het Groninger Museum zich nog meer opstellen als publicitair boegbeeld (óók als ‘poort naar de stad’) en meer afstemming zoeken in de programmering en bijbehorende activiteiten. Samen optrekken biedt het museum ook perspectief in regionaal en bovenregionaal verband. Te denken valt aan arrangementen in samenwerking met steden als Oldenburg, Bremen, Hamburg en Assen.

De kleinere beeldende kunstinstellingen bieden vaak presentaties als eigen productie of in het kader van talentontwikkeling. Juist deze presentaties maken een verder bezoek aan de stad voor beeldende kunstliefhebbers de moeite waard. Ook hier zorgt een betere afstemming in programmering en publiciteit voor meer zichtbaarheid en een effectiever publieksbereik. Gezamenlijke of samenhangende presentaties kunnen hieraan bijdragen.

Het CBK kan in dit proces optreden als verbinder en regisseur. Kleinere instellingen kunnen profiteren van haar kennis en ervaring op het gebied van marketing, publiciteit, educatie en ondernemerschap. Zo kan gezamenlijk worden geïnvesteerd in gemeenschappelijke doelen. Het CBK stelt zich dienstverlenend aan deze doelen op en profileert zich minder dan voorheen als speler met een eigen missie.

Ook willen we een intensieve samenwerking of mogelijk zelfs fusie onderzoeken tussen het CBK en het Tschumipaviljoen. Daarnaast willen we in brede de zin bekijken wat de beste toekomst is voor het Wall House. Eén onderzoeksrichting is een samenwerking of samengaan met het Groninger Museum, zoals voorgesteld door de Kunstraad.

2. Productie

Onze beeldende kunstsector ontleent kracht aan zijn diversiteit en vrijwel complete keten. De productiefunctie speelt hierin een voornamelijk rol. Dat geldt voor de grote internationale tentoonstellingen (Groninger Museum, Noorderlicht), maar ook voor het kleinere artistieke experiment. Deze zoektocht in de relatieve luwte draagt evenzeer bij aan het imago van Groningen als stad waar het in artistiek opzicht ‘gebeurt’.

De Kunstraad is positief over de artistieke productie van kleinere instellingen als Galerie Sign en NP3. Tegelijkertijd wordt vastgesteld dat de hang naar organisatorische autonomie het voortbestaan van deze instellingen bedreigt. Ook hier is afstemming en samenwerking het devies, waarbij duidelijke rollen en het aanvullend zijn op elkaar – ook in de richting van lokaal talent – voor de hand liggen.

Meer over het productieklimaat voor de beeldende kunst in **5.2.1 Atelierbeleid**.

3. Talentontwikkeling

Ondanks de vrijwel complete keten, blijft kunsttalent niet vanzelf in onze stad. Bij een internationaal gerichte beeldende kunstsector hoort de doorstroom van talent naar andere pleisterplaatsen, zoals de Randstad en het buitenland. Van belang is het in de stad aanwezige kunsttalent artistiek en professioneel goed te begeleiden. Niet alleen de kunstenaars zelf, maar bijvoorbeeld ook curatoren en organisatorisch talent.

Voor deze talentontwikkeling kent onze stad een sterke infrastructuur. Er zijn verbindingen tussen de kunstvakopleidingen Minerva en het Frank Mohr-instituut en de lokale kunstsector, die de komende jaren verder kunnen worden uitgediept. Ook andere opleidingen, zoals de studie Kunsten, Cultuur en Media aan de Rijksuniversiteit Groningen, worden steeds meer bij de beroepspraktijk betrokken.

De rol van het CBK richting Groninger kunstenaars verandert in navolging van het Kunstraadadvies. Digitalisering en een grotere eigen verantwoordelijkheid maken de traditionele informatiefunctie minder nodig. Belangrijker zijn de promotie en ontwikkeling van lokale kunstenaars, ook op het gebied van ondernemerschap. Het CBK heeft op dit pad al grote stappen gezet met masterclasses en het programma Kunst op Maat, dat bedrijven en kunstenaars aan elkaar verbindt.

Wij vragen het CBK samen met CareX en broedplaatsen, criteria op te stellen voor coaching, talentontwikkeling, en uitwisseling en in de uitvoering een faciliterende, dan wel begeleidende rol op zich te nemen. Starters zijn hierbij een belangrijke doelgroep. Wij stellen een bedrag beschikbaar aan het CBK voor het (doen) uitvoeren van projecten op het gebied van talentontwikkeling, coaching en uitwisseling in broedplaatsen.

4. Educatie

Beeldende kunst heeft de naam ontoegankelijk te zijn. Dat maakt de slag die zij op het gebied van cultuureducatie moet maken des te belangrijker. De sector heeft inhoudelijk veel te bieden, maar gaat gebukt onder versnippering en de laboratoriumfunctie. Kleine instellingen hebben moeite mankracht vrij te maken voor de specifieke kennis en inzet die nodig is voor een kwalitatief goed en vraaggericht cultuureducatief aanbod.

De komende jaren willen wij hierin investeren. Doel is een samenhangend programma van alle gesubsidieerde beeldende kunstinstellingen, opgehangen aan een doorlopende leerlijn. De niet rijks gesubsidieerde instellingen kunnen aansluiten bij ons programma *Cultuureducatie met kwaliteit*. Gezien de beperkte bezetting van kleine instellingen, kan voor cultuureducatie één vertegenwoordiger worden benoemd. Investerings van allen blijven hierbij vanzelfsprekend.

5.2.1 Atelierbeleid

Wat willen we bereiken?

Wij willen op het gebied van ateliers in de stad:

- a. voldoende betaalbare werkruimte;
- b. een transparante toewijzing van werkruimte;
- c. een eerlijke verdeling van de schaarste.

Wat gaan we doen en met wie?

a. Voldoende betaalbare werkruimte

Groningen kent veel tijdelijke, relatief goedkope ateliers. De toewijzing van deze ateliers kan echter beter gestroomlijnd. Uiteindelijk willen de meeste kunstenaars een permanent atelier. Dat is echter voor veel kunstenaars niet op te brengen. Voor de betaalbare permanente ateliers, waarin wij in het verleden samen met corporaties hebben geïnvesteerd, is dan ook een lange wachtlijst.

Gezien de onbereikbaarheid van een permanent atelier voor elke kunstenaar, willen we investeren in het aantrekkelijker maken van het huren van een tijdelijk atelier. Dit doen we door beheer en toewijzing in zijn geheel bij CareX onder te brengen, die als verhuurder van tijdelijke leegstand een naam heeft opgebouwd.

b. Transparante toewijzing van werkruimte

In 2013 lanceren we de website die nu in overleg met vertegenwoordigers van alle atelierpanden wordt ontwikkeld. Beheerder wordt CareX. De website biedt een actueel overzicht van de beschikbare ateliers, maakt de organisatie van panden inzichtelijk en maakt centrale inschrijving mogelijk. Wij nemen de suggestie van de Kunstraad niet over om de toewijzing van atelierruimte aan het CBK over te dragen. Wel vinden we met de Kunstraad dat belangenbehartiging en toewijzing niet in een hand moet. Huurdersvereniging voor Kunstenaars/Art Indeed (HaViK) en CareX bundelen kennis en krachten om de toewijzing en één aanspreekpunt voor kunstenaars te organiseren. Voor 2013 en 2014 stellen wij aan CareX - voor beheer van de website en de toewijzing van atelierruimte - incidenteel een bedrag beschikbaar. Vanaf 2015 is CareX in staat zelf de kosten voor haar inzet terug te verdienen door verhuur, beheer en onderhoud van (tijdelijke) atelierpanden.

c. Eerlijke verdeling van de schaarste

We houden aandacht voor voldoende doorstroming in de permanente ateliers. Nieuwe huurders moeten op den duur doorstromen. Met verhuurders onderzoeken we of nieuwe huurcontracten voor bepaalde tijd kunnen worden afgesloten. Vanaf dat moment vervalt het principe van permanente ateliers. Dit voorkomt langdurig niet-gebruik door de huurder en verdeelt de schaarste zo eerlijk mogelijk. CareX en de atelierpanden stellen hiervoor samen regels op. De komende periode investeren we niet in nieuwe (starter)ateliers.

5.3 Letteren

Stand van zaken

Groningen staat in de top vijf van letterensteden door zijn vele dichters en schrijvers en brede aanbod van literaire activiteiten. Bij de discipline letteren zijn alle onderdelen van de culturele keten aanwezig: instellingen geven invulling aan productie, presentatie, talentontwikkeling en educatie.

Het Poëziepaleis heeft Groningen als basis, maar opereert landelijk. Zij organiseert nationale dichtwedstrijden als *Kinderen en Poëzie* voor het basisonderwijs en *Doe Maar Dicht Maar* voor het voortgezet onderwijs. Door de uitbreiding in 2009 met de activiteiten van *Kinderen en Poëzie* stimuleert het Poëziepaleis inmiddels ook poëzietalent van 6-18 jaar. De slotavonden hebben in Groningen plaats en dragen bij aan onze positie van toonaangevende letterenstad.

De afgelopen jaren haalden we als eerste stad met een kinderstadsdichter de landelijke media, dankzij het Poëziepaleis. Groningen was al de eerste stad die om de twee jaar een stadsdichter kiest. Deze cultuurnotaperiode waren dat Anneke Claus en Stefan Nieuwenhuis. Dit leverde veel goede poëzie op, maar ook de onlangs gelanceerde website van Dichtstad Groningen. Daarnaast verenigde Stichting Literaire Activiteiten Groningen (SLAG) de Poëziefestivals in één organisatie en breidde hun activiteiten uit. Ook de bibliotheek en het Groninger Forum droegen bij aan het aanbod van literaire activiteiten.

In 2011 stelde uw raad de bibliotheekvisie 2011-2016 vast. Hierin formuleren wij onze beleidsdoelstellingen voor het bibliotheekwerk in de stad. De speerpunten:

- de bestrijding van laaggeletterdheid;
- de functie van de bibliotheek als huis van de letteren;
- educatie en dan vooral het voorkomen van taalachterstanden;
- participatie in het Groninger Forum.

De visie gaat in op de kernfuncties die wij bij de dienstverlening aan de Stadgers van de bibliotheek verwachten. Ook benoemt de visie het belang van de wijkfilialen voor onze culturele én sociale infrastructuur.

Wat willen we bereiken?

Wij willen op het gebied van letteren in de stad:

- a. behoud van onze positie in de top vijf van letterensteden;
- b. een complete keten met een betere onderlinge samenwerking;
- c. realisering van de beleidsdoelen uit de bibliotheekvisie.

Wat gaan we doen en met wie?

1. Presentatie

Met *Dichters in de Prinsentuin*, de *Poëziemarathon* en *Het Grote Gebeuren* organiseert SLAG even hoogwaardige als laagdrempelige festivals met landelijke uitstraling. Deze activiteiten dragen in belangrijke mate bij aan de positie van Groningen als nationale letterenstad. Om deze activiteiten op peil te kunnen houden, ondersteunen we SLAG op

hetzelfde niveau als voorheen. Hiermee wijken we af van het advies van de Kunstraad. Het plan van SLAG en het Poëziepaleis voor meer samenwerking versterkt onze infrastructuur voor de letteren. De organisaties worden minder kwetsbaar en vullen elkaar aan op het gebied van talentontwikkeling en educatie. Wel verwachten we een intensievere samenwerking met andere stedelijke organisatoren van literaire activiteiten, vooral met de bibliotheek en het Groninger Forum. Ook moet de vernieuwde organisatie van SLAG per 1 juni 2013 voldoen aan de Code Cultural Governance.

Wij verwachten van de bibliotheek een actieve rol in het faciliteren en ondersteunen van kleinere letterenorganisaties als SLAG. Ook gaat de bibliotheekorganisatie gefaseerd over in de structuur van het Groninger Forum. De bibliotheek levert de komende tijd dan ook een belangrijke bijdrage aan de activiteiten van het Groninger Forum.

We hebben grote waardering voor de prestaties van Biblionet en de Openbare Bibliotheek Groningen. Dit formuleren wij ook in de bibliotheekvisie. Vanwege de druk op de cultuurnota middelen volgen we desondanks de Kunstraad in zijn advies om 213 duizend euro te bezuinigen op het bibliotheekwerk. Dit willen we in de backoffice van Biblionet realiseren om de volgende redenen:

- de doelen en subsidiabele activiteiten van de bibliotheekvisie hebben voor ons prioriteit;
- ondanks de financiële druk blijven we inzetten op de instandhouding van de wijkfilialen;
- in haar conceptversie van de nieuwe bibliotheekwet voert het ministerie van OCW grote veranderingen door in de taakverdeling van overheden. Op basis hiervan willen we met de provincie onderzoeken welke dienstverlening wij van Biblionet verwachten. Taken op het gebied van innovatie en digitalisering worden landelijk opgepakt. Daardoor verwachten wij dat in de backoffice een efficiencyslag kan worden gemaakt.

2. Productie

Met hun uitwerking op het literaire klimaat spelen SLAG en het Poëziepaleis een grote rol in de productiefunctie van onze stad. Als gemeente stimuleren we de productie verder via het opdrachtgeverschap, bijvoorbeeld aan de stadsdichter. De meeste productie heeft echter plaats zonder gemeentelijke steun, door de inzet van uitgevers. Groningen is de Nederlandse stad met de meeste dichters per vierkante meter. Ook de afgelopen jaren kregen Groningse schrijvers en dichters weer nationale aandacht.

3. Talentontwikkeling

De verkiezing van stadsdichter is van belang voor talentontwikkeling in de poëzie en de kwaliteit van de literaire infrastructuur. De continue stroom goede aanmeldingen en nieuwe aanwas rechtvaardigt verder het vervolgen van dit project. Het Poëziepaleis en SLAG, samen verantwoordelijk voor talentontwikkeling, tonen dat een literaire carrière op elke leeftijd kan worden ingezet. Talent uit *Doe Maar Dicht Maar* kan zich bijvoorbeeld bij *Dichters in de Prinsentuin* verder ontwikkelen. Wij verwachten dat de voorgenomen samenwerking van SLAG en het Poëziepaleis de talentontwikkeling in de letteren verder stimuleert.

4. Educatie

Als het gaat om poëzie, kinderen en jongeren, heeft Het Poëziepaleis waardevol aanbod op het gebied van productie, talentontwikkeling en educatie. Momenteel is de instelling deel van de BIS. Vanaf 2013 wordt Het Poëziepaleis, met een kleiner budget, ondersteund vanuit het Letterenfonds. Dat vraagt een andere blik op de mogelijkheden en inrichting van de organisatie. Wij stellen in 2013 en 2014 aanvullende financiering beschikbaar, onder meer voor de ontwikkeling van meer cultureel ondernemerschap.

Vanwege het grote succes maken we de kinderstadsdichter onderdeel van onze nieuwe cultuurnota. Wij stellen hiervoor jaarlijks 5 duizend euro beschikbaar. Het Poëziepaleis geeft begeleiding aan de nieuwe kinderdichter en organiseert aanverwante workshops op scholen. Wij profileren ons hiermee als *City of talent* en brengen een grote groep kinderen in contact met poëzie.

5.4 Erfgoed

Stand van zaken

Wij vinden het belangrijk dat Stadgers de stadsgeschiedenis kennen en zich bewust zijn van hun eigen identiteit in relatie tot het verleden van hun directe leefomgeving. Daartoe subsidiëren wij erfgoedinstellingen. Naast presentatie, productie en educatie is het beheer van de eigen collectie hierbij kerntaak, en talentontwikkeling juist weer niet. Daarmee verschilt de erfgoedsector wezenlijk van andere disciplines.

Het Noordelijk Scheepvaartmuseum, het Grafisch Museum en de Groninger archieven, inclusief het Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen (OVCG), verzorgen de presentatie op het gebied van erfgoed. Het Groninger Forum en het Groninger Museum geven nog beperkt invulling aan hun erfgoedtaak. De historische collectie van het Groninger Museum is de afgelopen jaren weinig aan het publiek getoond.

Het Scheepvaartmuseum werkte de afgelopen jaren hard aan een fysieke verbinding met het water, zoals geadviseerd in onze vorige cultuurnota. Er is een schip aangekocht en gerestaureerd, en er zijn vergevorderde plannen voor een museumcafé aan het water. Het publieksbereik is verder vergroot met festivals als Winterwelvaart. Het Grafisch Museum is de vorige cultuurnota gestart als vrijwilligersorganisatie en maakte een professionaliseringslag. Voor deze cultuurnota ontwikkelde het museum een ambitieus plan voor de toekomst, maar de organisatie blijft kwetsbaar. Het OVCG kreeg (inter)nationale aandacht voor haar website en boek over het Scholtenhuis.

De georganiseerde erfgoedtentoonstellingen zorgen voor een toenemende interesse bij het publiek voor de geschiedenis van de stad. Wel vindt de Kunstraad de historische musea kwetsbaar door de kleine formaties en het gebrek aan financiële armslag. Hoewel de bezoekersaantallen nog niet op het gewenste niveau zijn, wordt de laatste tijd sterk ingezet op vergroting hiervan en op het bereiken van nieuwe doelgroepen.

De samenwerking tussen de instellingen kan beter. Separaat zijn de collecties vaak interessant voor een beperkt publiek. Meer programmatische samenwerking maakt het aanbod aantrekkelijker voor publiek, scholen en sponsors. Zo kunnen ook marketing en educatie versterkt worden. De geschiedenis van de stad is nu weinig zichtbaar en de

historische taak van het Groninger Forum is van een andere orde. Daar wordt de geschiedenis meer gezien in het perspectief van de actualiteit en het heden.

Wat willen we bereiken?

Op het gebied van erfgoed willen we in de stad:

- a. verregaande inhoudelijke en organisatorische samenwerking;
- b. onze historische collectie vaker en meer in samenhang tonen.

Wat gaan we doen en met wie?

a. Verregaande inhoudelijke en organisatorische samenwerking

Wij willen een intensieve samenwerking tussen alle stedelijke erfgoedinstellingen om de geschiedenis van de stad goed voor het voetlicht te brengen. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid om het Grafisch Museum en het Noordelijk Scheepvaartmuseum te laten fuseren en te laten samenkomen in één pand. Met de fusie ontstaat een minder kwetsbare instelling, die zich op bredere thema's kan richten en meer kansen heeft op het gebied van bereik en educatie. Dit sluit inhoudelijk aan bij de lijn die het Scheepvaartmuseum al heeft ingezet. Wel vraagt het concept erom eerst de basis bij beide instellingen op orde te brengen.

De afgelopen jaren hebben Scheepvaartmuseum en Grafisch Museum veel bereidheid tot samenwerking met verschillende instellingen getoond. Beide instellingen weten ook met inzet en creativiteit veel te bereiken. Er is sprake van een kleine staf die weinig (financiële) ruimte heeft voor het opzetten van nieuwe initiatieven. Het oprichten van één erfgoedinstelling heeft alleen kans van slagen als de financiële problemen bij de instellingen worden opgelost. De Kunstraad adviseerde een bedrag van 50 duizend euro structureel beschikbaar te stellen voor het ontwikkelen van één erfgoedinstelling. Wij willen met dit bedrag echter de basis bij de instellingen op orde brengen en stellen aanvullend een tweejarige bijdrage beschikbaar voor de realisering van het onderzoeken van intensieve samenwerking.

b. Onze historische collectie vaker en in meer samenhang tonen.

Beheer en behoud van de collecties is een kerntaak van museale instellingen. We vinden het echter essentieel dat de Collectie Groningen zoveel mogelijk wordt getoond aan het publiek. Van de erfgoedinstellingen verwachten we hiertoe verregaande samenwerking. Daarbij staat het presenteren van de collectie in een steeds wisselende context voorop. Van belang is dat de instellingen zowel organisatorisch als inhoudelijk de taken helder verdelen. Dat wordt extra belangrijk omdat zowel het Groninger Forum als het Noordelijk Scheepvaartmuseum van de collectie gebruik gaat maken. Hiervoor moet de komende cultuurnotaperiode een samenwerkingsovereenkomst worden opgesteld.

5.5 Groninger Forum

Stand van zaken

Groningen werkt aan het Groninger Forum, als vernieuwend concept voor kunst en cultuur voor iedereen. Er wordt druk gebouwd aan de fysieke realisatie als onderdeel van de herinrichting Oostzijde van de Grote Markt. In het Forum werken Groninger Museum, Bibliotheek Groningen, Groninger Archieven/GAVA, filmtheater Images, de Volksuniversiteit Groningen en Debatcentrum DwarsDiep samen. Met het Groninger Museum moet het Groninger Forum dé publiekstrekker voor de stad worden.

Cultuur is een belangrijke inhoudelijke pijler van het Groninger Forum, maar de beoogde doelen liggen evengoed op andere terreinen, zoals economie, toerisme en internationalisering. In de Forumvisie (2011) en het Programma van Eisen Forum op hoofdlijnen (2012) zijn de belangrijke doelen voor het Groninger Forum geformuleerd.

Wat willen we bereiken?

We willen met het Groninger Forum:

- a. activiteiten integraal aanbieden en verder ontwikkelen;
- b. ontwikkelingen voor een breed publiek toegankelijk maken;
- c. de 'place-to-be' creëren voor iedereen.

Wat gaan we doen en met wie?

Binnen de cultuursector vervult het Forum na opening aan de Nieuwe Markt een spilfunctie. Dat doet zij niet alleen met activiteiten van de partners (Groninger Museum, Biblionet, Liga 68 en Groninger Archieven), maar ook door samenwerking met andere cultuuraanbieders. Deze samenwerking beperkt zich niet tot de stad, maar wordt ook in de regio, in het land en op internationaal niveau gezocht.

Kernbegrip in deze samenwerking is 'vernieuwing'. Kortom: het zoeken naar nieuwe invalshoeken om te komen tot nieuwe producten. Hierbij wordt ook de rol van Groningen belicht op het gebied van energie, duurzaamheid en gezondheid. Het Forum wordt zo een niet te missen partner in de creatieve industrie. Het faciliteren van de stedelijke (en regionale) cultuursector is een andere belangrijke taak. Dat kan met expertise, met het gebouw of door coproducties aan te gaan. Vooral jonge en nieuwe kunstenaars en culturele initiatieven moeten zo de mogelijkheid krijgen zich te ontwikkelen.

Het Forum biedt het reguliere aanbod van de instellingen die deel gaan uitmaken van het Forum integraal aan. Dit gebeurt aan de hand van thema's en de actualiteit, en gebeurt vanuit de verschillende disciplines (woord, beeld, geschiedenis). Het medialab (nieuwe digitale media) heeft een belangrijke rol in de presentatie vanuit de opdracht nieuwe media voor een breed publiek toegankelijk te maken.

Als eigen productie heeft het Forum de opdracht een jaarlijks terugkerend festival te ontwikkelen. Dat festival moet passen binnen de stedelijke festivalkalender en inhoudelijk onderscheidend zijn van het huidige festivalaanbod. Haar educatieve activiteiten stemt het Forum af op de vraag van onderwijsinstellingen en zijn gericht op het vergroten van de cultuurdeelname van specifieke doelgroepen.

De periode tot en met 2014 wordt gebruikt om de activiteiten van de partners organisatorisch onder te brengen in het Forum. Vanaf 2015 is het Forum integraal verantwoordelijk voor deze activiteiten.

5.5.1 Stripmuseum.

Het Nederlands Stripmuseum bestaat zeven jaar en is onderdeel van recreatiespecialist Libéma. Het museum is met financiële en inhoudelijke steun van de gemeente tot stand gekomen, maar ontvangt geen exploitatiesubsidie. In 2014 eindigt het contract met de huidige exploitant, Libéma. Ook loopt dan het huurcontract voor het pand aan de Westerhaven af. Libéma is niet bereid de exploitatietekorten langer te dragen.

Voorjaar 2012 begonnen het Stripmuseum en het Groninger Forum met een gezamenlijk onderzoek naar een eventueel samengaan in het Forum. De uitkomst van de eerste inhoudelijke en organisatorische verkenningen is positief. Inmiddels is een business plan ingediend.

Het Stripmuseum diende voor deze cultuurnota een incidentele subsidieaanvraag in. Deze geldt voor de periode medio 2014, wanneer Libéma de ondersteuning stopzet, tot de opening van het Groninger Forum in 2017. De gevraagde subsidie is een schatting. De organisatie weet nog niet welk bedrag nodig is voor een tijdelijke openstelling. Aangezien we voor de genoemde periode niet over incidentele middelen beschikken, maken we het Stripmuseum geen onderdeel van het cultuurnotabudget. Wij blijven met het Stripmuseum in gesprek over toekomstige huisvesting in het Forum.

6. Deelname aan cultuur

6.1. Cultuureducatie

Stand van zaken

In Groningen kan iedereen zich cultureel ontwikkelen. Het concept van de culturele loopbaan past bij de filosofie van een leven lang leren. Kennismaking met kunst en cultuur begint op jonge leeftijd. Het beoefenen van kunst kan op school en in de vrije tijd. Door ons gesubsidieerde instellingen beschouwen educatie als een kerntaak.

Al sinds de jaren '90 is cultuureducatie onderdeel van onze cultuurnota's. Groningen is landelijk gezien een van de voorlopers op dit terrein. Onze subsidieregeling voor interne cultuurcoördinatoren (icc-ers) in het basisonderwijs is vrijwel uniek in Nederland. De stad geeft verder de toon aan met de ontwikkeling door de Rijksuniversiteit Groningen van een doorlopende leerlijn cultuureducatie, onder de noemer *Cultuur in de Spiegel*.

De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in het bewegen van scholen om, liefst op een goede manier, aan cultuureducatie te doen. Hoewel het Rijk het basisonderwijs tot cultuureducatie verplicht en hiervoor per leerling geld beschikbaar stelt, vat een aantal scholen dit tot nu toe vrijblijvend op. Mede door de voornoemde subsidieregeling beschikt vrijwel elke basisschool in onze stad nu over een icc-er, die een samenhangend jaarplan vertaalt in een programma van cultuureducatieve activiteiten.

Voor het Voortgezet Onderwijs (VO) introduceerde het Rijk in schooljaar 2008-2009 de Cultuurkaart. Met deze digitale, persoonsgebonden kaart konden leerlingen individueel of klassikaal cultuureducatieve activiteiten betalen. Het saldo per kaart bedroeg 15 euro. Per schooljaar 2012-2013 stopte het Rijk met de Cultuurkaart, die zowel op scholen als bij culturele instellingen (als bestedingsplek) in onze stad een groot succes was.

Onderzoek wees in 2008 uit dat ons beleid zich te eenzijdig richtte op het onderwijs. Minder dan de helft van onze cultuurinstellingen bleek te beschikken over educatief aanbod. Door het belang van cultuureducatie ook hier uit te dragen en te ondersteunen, is dit opgetrokken naar meer dan 80 procent. Het hebben van cultuureducatief aanbod is tot voorwaarde gemaakt voor opname in onze nieuwe Cultuurnota.

Cultuur Educatie Stad (CES), deel van het Kunstencentrum, helpt bij het ontwikkelen, verbeteren en implementeren van cultuureducatie. CES geeft gratis ondersteuning en advies, bundelt het aanbod en organiseert kennisbijeenkomsten voor cultuursector en onderwijs. Mede door het ontbreken van een theoretisch kader voor een doorlopende leerlijn, blijft bij instellingen en op scholen echter veelal sprake van ‘ad hoc’ beleid.

Wat willen we bereiken?

Op het gebied van cultuureducatie willen we dat in de stad:

- a. de structuur en kwaliteit verbeteren;
- b. alle scholieren cultuureducatieve activiteiten ondernemen.

Wat gaan we doen en met wie?

a. Verbetering structuur en kwaliteit

Veel aandacht in ons beleid ging uit naar het overtuigen van scholen en cultuurveld van het belang van cultuureducatie. Samen met het Rijk en de provincie willen we nu vooral inzetten op het verbeteren van de structuur en de kwaliteit. Dat doen we door gedurende 2013-2016 samen met de provincie via matching deel te nemen aan de Rijksregeling *Cultuureducatie met kwaliteit*.

Augustus 2012 maakte het Fonds voor Cultuurparticipatie, namens het Rijk uitvoerder van de regeling, de spelregels van *Cultuureducatie met kwaliteit* bekend. Zo is de regeling bedoeld voor het primair onderwijs, moet het budget ten goede komen aan de culturele instellingen en moet een penvoerder worden aangewezen die geen deel uitmaakt van een overheid. Samen met de provincie hebben we een extern expert gevraagd tot een uitvoeringsplan te komen, dat tevens kan dienen als aanvraag voor de regeling. Deadline voor deze aanvraag is 14 december 2012.

We willen met *Cultuureducatie met kwaliteit* komen tot een provinciaal Kunstmenu op basis van een doorlopende leerlijn. Hierbij staat de vraag van het kind centraal, is er ruimte voor zowel professionele als amateurkunst en is er aansluiting op het naschoolse aanbod. Samenwerking binnen kunstdisciplines verdient de voorkeur, evenals een onafhankelijke regie. Ook willen we een stevige inbreng van het onderwijs om het aanbod goed te laten aansluiten op de vraag. Voor deelname aan de regeling is commitment van de basisscholen in onze stad een voorwaarde.

Om ook de structuur en kwaliteit te verbeteren in het VO-cultuureducatieaanbod,

werken we volgens onze 'PO-aanpak'. Dat wil zeggen: een gestructureerd aanbod, zoveel mogelijk op basis van een doorlopende leerlijn, met een goede samenwerking van en binnen de verschillende cultuurdisciplines en de ontwikkeling van het kind of de jongere als uitgangspunt. We verwachten dat de uitkomst van onderzoek in het kader van *Cultuureducatie met kwaliteit* ook goede handvatten biedt voor het VO.

In (de ontwikkeling van) het cultuureducatieaanbod willen wij de ontwikkeling van het kind centraal stellen. Deze zienswijze sluit aan bij *Cultuur in de Spiegel*, het theoretisch kader voor een doorlopende leerlijn cultuureducatie, dat momenteel wordt ontwikkeld aan de RuG. Evenals het Rijk volgen wij de vorderingen van *Cultuur in de Spiegel* op de voet. Waar mogelijk, willen wij *Cultuur in de Spiegel* gebruiken bij het vormgeven van cultuureducatie in het onderwijs en bij culturele instellingen in onze stad.

b. Alle scholieren ondernemen cultuureducatieve activiteiten

Via kerndoelen en CKV is cultuureducatie geborgd in het lesaanbod. Wij vinden het echter belangrijk dat scholieren ook actief kennismaken met kunst en cultuur. Dat kan door presentaties binnen of bezoeken buiten de muren van de school. Waar het Rijk basisscholen activiteitengeld voor cultuureducatie blijft verstrekken, schafte zij dit met de Cultuurkaart voor VO-scholieren af.

Plannen van het Rijk om CKV als verplicht examenvak af te schaffen volgen wij met zorg. Het afschaffen van de rijksbijdrage aan de Cultuurkaart zien wij als een gevoelig verlies. Alle VO-scholen in de stad en 92% van de scholieren in de provincie Groningen maakten gebruik van de Cultuurkaart. Zo'n 80 culturele instellingen in de provincie, waarvan het leeuwendeel in onze stad, incasseren gezamenlijk jaarlijks een half miljoen euro aan bestedingen van de kaart. Dat maakt de Cultuurkaart tot een groot succes.

Hoewel cultuureducatieve activiteiten ondernemen in het kader van CKV verplicht is, verwachten wij (mede op basis van NIPO-onderzoek) dat veel scholen dit vanaf 2012-2013 binnenschools zullen oplossen. Dat wil zeggen: zonder samenwerking met culturele instellingen, die met de Cultuurkaart in zijn huidige vorm juist automatisch is geregeld. Als gemeente willen we daarom verder met de Cultuurkaart.

Met het CJP, uitgever van de Cultuurkaart, komen we tot een nieuwe, voor Nederland unieke samenwerking. Wij geven scholen een extra prikkel om deel te nemen aan de Cultuurkaart door van de 10 euro die moet worden ingelegd 4 euro voor rekening te nemen. Voorwaarden zijn dat het geld klassikaal wordt besteed en dat scholen minimaal 6 euro per leerling bijdragen. Daarmee bedraagt het tegoed op de Cultuurkaart tenminste 15 euro, evenveel als de voormalige rijksbijdrage.

6.2 Amateurkunst

Stand van zaken

Onze stad kent een omvangrijke en levendige amateurkunstsector, stelt de Kunstraad in haar Amateurkunstadvies uit 2010. Talrijke gezelschappen, cursussen en podia bieden Groningers de mogelijkheid zich te ontwikkelen en eigen werk te laten horen of zien. Cijfers over het aantal Stadgers dat in de vrije tijd aan kunstbeoefening doet zijn er niet.

Maar vertalen we de landelijke cijfers naar een stad met de omvang van Groningen, dan gaat het om 80.000 á 85.000 actieve kunstbeoefenaars van 6 jaar en ouder.

Jaarlijks ondersteunen wij vanuit de Basisregeling Amateurkunst (BAK) zo'n 100 amateurverenigingen, vooral koren, muziekkorpsen en orkesten. Deelnemers aan de BAK kunnen ook een beroep doen op een investeringssubsidie (voor zaken als instrumenten en uniformen) en een huursubsidie. Dit laatste als tegemoetkoming in de huurkosten van grotere podia als kerken en De Oosterpoort/Stadsschouwburg. Deze kunnen vanuit hun cultureel ondernemerschap de amateursector steeds minder ontzien. Om de kwaliteit en vernieuwing van de amateurkunst te bevorderen, hebben we het stimuleringsbudget amateurkunst ondergebracht bij de Kunstraad. Verenigingen kunnen hieruit aanvragen voor bijvoorbeeld het inschakelen van een professional, zoals een dirigent.

Volgens de Kunstraad ontbreken regie en structuur in het amateurveld. De Kunstraad pleit in dat verband al jaren voor een samengaan van de Stedelijke Muziekschool en de Kunstencentrum Groep. De eerste zou zich hiervoor moeten losmaken van de gemeente, wat de slagvaardigheid van de instelling fors ten goede zou moeten komen. Na onderzoek van en met de instellingen werd voorjaar 2012 het principebesluit genomen de Muziekschool te verzelfstandigen, zodat deze met het Kunstencentrum kan fuseren.

Om meer Stadgers actief bij kunst en cultuur te betrekken, kennen we sinds 2009 *De wijk als werkplaats*. Deze subsidieregeling voor 'community art' is erop gericht amateurs en professionals samen kunst te laten maken in de wijk. Als regievoerder en kenniscentrum is Buro Loeks ingericht, als onderdeel van de Kunstencentrum Groep. Het projectbudget voor *De wijk als werkplaats* is ondergebracht bij de Kunstraad.

Op het gebied van kunst in de wijken en community art is veel bereikt in Groningen, óók buiten *De wijk als werkplaats*, in de context van het Nieuw Lokaal Akkoord (NLA). De wijk als werkplaats bleek belangrijk als plek van onderzoek en experiment, en droeg bij aan het opbloeien van kunst en cultuur in de wijken. Inmiddels is kunst in de wijken een vanzelfsprekendheid onderdeel van het NLA-programma geworden.

Kinderen en jongeren (4-17 jaar) uit minder draagkrachtige gezinnen kunnen aan kunst en cultuur deelnemen via de Stichting Leergeld. De Groninger vestiging van deze landelijke stichting heeft rond de 1.700 gezinnen in zijn bestand, goed voor circa 2.400 kinderen. Jaarlijks worden vele van deze kinderen ondersteund in het (leren) bespelen of aanschaffen van een instrument of andere creatieve activiteiten. Veel van deze activiteiten worden verzorgd door het Kunstencentrum en de Stedelijke Muziekschool.

Wat willen we bereiken

Voor de amateurkunst en cultuurdeelname willen we dat in de stad:

- a. meer regie en structuur komt;
- b. wordt ingezet op vernieuwing en kwaliteitsverbetering;
- c. mogelijkheden blijven voor de ondersteuning in huur en investeringen.

Wat gaan we doen en met wie?

a. Meer regie en structuur

De stad kent een rijk amateurleven, maar mist een spin in het web. Deze moet ontstaan uit de fusie tussen de Stedelijke Muziekschool en de Kunstencentrum Groep, waartoe wij 2 oktober 2012 hebben besloten. Met de fusie, beoogd per 2013, versmelten dé twee instellingen op het gebied van amateurkunst en kunstzinnige vorming in Groningen. Zij worden één gezicht en aanspreekpunt voor afnemers, met een totaalaanbod en heldere lijnen naar het verenigingsleven en het onderwijs.

De fusiecombinatie zoekt actief contact met het amateurveld en positioneert zich als platform en kenniscentrum. Zij incorporeert amateurverenigingen in haar programma voor de culturele loopbaan en legt verbindingen tussen het amateurveld, het reguliere onderwijs en het vakonderwijs. De inzet van amateurverenigingen op scholen verrijkt het cultuureducatieaanbod en betreft kinderen van jongs af aan actief bij amateurkunst.

Met het concept van de culturele loopbaan biedt de fusiecombinatie Stadgers een heldere structuur voor het stimuleren en ontwikkelen van creatief talent. Van de eerste fase, gericht op kennismaking, tot de laatste, gericht op verdieping en samenspel, is er sprake van een doorlopende leerlijn. Deze sluit aan op het verenigingsleven en in het beste geval op de kunstvakopleiding. Voor minder draagkrachtige Stadgers moet de culturele loopbaan extra toegankelijk zijn.

Voor *De wijk als werkplaats* beschouwen we een belangrijk proces voltooid: het vanzelfsprekend worden van kunst en cultuur als wijkinitiatief. Kunst en cultuur zijn nu vaste ingrediënten van het NLA-programma. Wij willen community art vanuit het cultuurbudget blijven ondersteunen via het incidentenbudget bij de Kunstraad (zie H9). Voor aanvragers blijven kwaliteitscriteria gelden en is er als extra prikkel een voordeliger matchingsplicht (de helft i.p.v. tweederde van de begroting).

b. Inzetten op vernieuwing en kwaliteitsverbetering.

In zijn advies Amateurkunst concludeert de Kunstraad dat het gemeentelijk beleid voor amateurverenigingen te weinig sturend en stimulerend is. De BAK kent vooral rituele aanvragen voor betrekkelijk lage subsidies. Gemiddeld gaat het om 35 euro per jaar per lid. Een benchmark van de Kunstraad heeft uitgewezen dat Groningen landelijk gezien tot de laatste gemeenten behoort met een subsidieregeling voor de contributie. Andere (grote) gemeenten stellen de artistieke kwaliteit in hun subsidieregelingen voor amateurkunst centraal, en de mate waarin de activiteiten aanvullend zijn op het aanbod.

Ook wij vinden de BAK niet meer van deze tijd. Gelijk de professionele sector vragen wij, zeker in deze tijden van beperkte middelen, meer eigen verantwoordelijkheid van het amateurveld. Dat betekent meer aandacht voor cultureel ondernemerschap, nog meer inspanningen op het gebied van bereik, meer onderlinge en externe samenwerking, en het zoeken van strategieën om de toegenomen uitdagingen van deze tijd aan te gaan.

In lijn met het advies van de Kunstraad stoppen we per 2013 met de BAK. In plaats daarvan zetten we in op vernieuwing en kwaliteitsverbetering in de amateurkunst. Hiertoe verhogen we het stimuleringsbudget amateurkunst, dat we - ditmaal 'ontschot' -

onderbrengen bij de Kunstraad. De criteria stellen we gelijk aan die van het (professionele) incidentenbudget van de Kunstraad. Ook met het stimuleringsbudget amateurkunst stimuleren we immers vernieuwende en excellente kunst. Op dit vlak verwachten wij ook inspanningen van de nieuwe fusiecombinatie amateurkunst.

c. Mogelijkheden voor de ondersteuning in huur en kleine investeringen.

Het stoppen van de BAK leidt mogelijk tot verhoging van de contributie van amateurverenigingen. Wij willen de sector blijven steunen bij het doen van grotere investeringen in het materiaal en handhaven de investeringssubsidie amateurkunst. Ook blijven we de nadelen van de wens tot cultureel ondernemerschap bij grote podia in de stad voor het amateurveld compenseren. Daartoe handhaven wij de subsidieregeling voor een bijdrage in de huurkosten. Met het oog op de stijgende huurkosten verhogen we het budget van deze regeling. De actieve cultuurdeelnemers van jonge Stadgers met een minimuminkomen blijft geborgd via de Stichting Leergeld, waarvan zowel de provincie als de gemeente Groningen financiële partners zijn.

7. Kunst en economie

Stand van zaken

Een groot en gevarieerd cultuuraanbod maakt steden een aantrekkelijke vestigingsplaats voor hoger opgeleide, creatieve professionals. Dat is goed voor de werkgelegenheid en voor de economie. Mensen wonen graag in de buurt van culturele voorzieningen. Interessant cultureel aanbod, vooral podia, is van invloed op de huizenprijzen. Bezoekers van culturele instellingen en evenementen geven geld uit in de stad. Cultuur trekt kapitaal aan en genereert werkgelegenheid in de cultuursector en in de toeleveringsindustrie. Investeren in cultuur is investeren in de economie. Dat geldt zeker voor Groningen.

Er gaat in de cultuursector een veelvoud om van het gesubsidieerde aandeel. Overheden financieren wat van waarde is, maar niet particulier kan worden opgebracht. In deze tijd moeten overheden hun uitgaven terugdringen. De vraag is of een culturele organisatie er vervolgens in slaagt meer eigen inkomsten te genereren of bedrijven en particulieren te interesseren om te geven aan cultuur. De mate waarin dat lukt is ook een indicatie van het maatschappelijk draagvlak voor cultuur.

Zoals gezegd volgt Groningen op de Culturele Index direct Amsterdam, de nummer 1. De regio profiteert hiervan, zeker als het om krimp gaat. Vormen hoger opgeleiden een gezin, dan verhuizen ze naar de regio. Maar de stad met zijn rijke cultuuraanbod blijft voor hen belangrijk. Onderzoeker Marlet berekende de maatschappelijke waarde van het cultuuraanbod in Groningen op 340 miljoen euro. Hiervan slaat 298 miljoen in de stad neer. Dit komt overeen met een jaarlijkse welvaartswinst van ruim 17 miljoen euro.

Het rijk kondigde in 2011 een aantal maatregelen aan om de verdien capaciteit van de cultuursector te vergroten, zoals de Geefwet. Ook wees zij op de mogelijkheid van crowdfunding en op culturele instellingen als goede doelen. De btw-verhoging van 13% voor de podiumkunsten werd teruggedraaid na de val van het kabinet Rutte.

Voor onze gesubsidieerde instellingen hanteren wij een minimale eigen inkomstennorm. Net als het Rijk stellen wij die op 17,5%, met een jaarlijkse stijging van 1%.

Voor het halen van de norm en vergroten van de verdien capaciteit boden we ondersteuning. Zo organiseerden we in 2011 een Cultuurplein op de Promotiedagen voor het Noordelijk bedrijfsleven in Martiniplaza. In onze kadernota vroegen we instellingen te zoeken naar partnerschappen met bedrijven om immateriële steun te krijgen bij professionalisering. Daarnaast onderzoeken we met de Kunstraad alternatieve financieringsmodellen voor cultuur, zoals crowdfunding.

Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat:

- a. Groningen aantrekkelijk is als vestigingsplaats voor hoger opgeleiden en als toeristische hotspot;
- b. instellingen minder afhankelijk worden van subsidie;
- c. de stedelijke samenleving en het bedrijfsleven investeren in cultuur.

Wat gaan we doen en met wie?

We reserveren de komende jaren budget voor activiteiten die aan onze doelstellingen op het gebied van kunst en economie voldoen. Hierbij kan het gaan om deelname aan de Promotiedagen, maar ook om onderzoek naar financieringsmodellen voor cultuur of om culturele evenementen die een meerwaarde hebben voor de economie. We willen deze flexibiliteit houden vanwege de snelle ontwikkelingen op dit terrein.

Kunst en cultuur zijn belangrijke instrumenten voor de stedelijke en regionale economie. Niet alleen als vestigingsfactor voor bedrijven en particulieren, maar ook als motor voor initiatieven en evenementen met een grote economische spin-off. Het muziekfestival *Swingin' Groningen* is een goed voorbeeld van de inzet van kunst en 'cultuur als investering in het aantrekkelijk houden van de binnenstad en het ondernemersklimaat.

7.1 Crowdfunding

We willen andere financieringsmodellen voor kunst en cultuur verder onderzoeken. In oktober 2011 diende de PvdA een initiatiefvoorstel in voor onderzoek naar crowdfunding. Wij hebben dit uitgezet bij de Kunstraad. Bij crowdfunding helpt de input van velen ('crowd') het doel van één partij te halen. In de regel gebruiken cultuurorganisaties het voor een specifiek project. Succes is in belangrijke mate afhankelijk van de daadkracht van de initiatiefnemer.

Bij crowdfunding gaat het om de directe relatie tussen de initiatiefnemer en 'crowd'. Een goed platform is hierbij cruciaal. Het Amsterdamse Voordekunst loopt voorop als platform voor crowdfunding. Samen met deze organisatie heeft de Kunstraad eind 2012 de website van Voordekunst actief gemaakt voor Groningse projecten. Een aantal van deze projecten is al via deze methode gerealiseerd. Kunstraad en Voordekunst blijven over de mogelijkheden van crowdfunding adviseren. We evalueren de samenwerking na een jaar en kijken vervolgens hoe we deze voortzetten.

8. Internationalisering

Stand van zaken

Als landelijk cultureel kernpunt heeft Groningen instellingen met een internationale kwaliteit en oriëntatie. Deze instellingen lopen met hun activiteiten vooruit op of sluiten aan bij internationale ontwikkelingen als het gaat om innovatie van de kunst- en cultuurpraktijk. Hun internationale succes straalt af op onze stad.

Deze instellingen zijn internationale marktpartijen, de muziekindustrie voorop. Eurosonic/Noorderslag staat voor een eigen identiteit van de Europese muziekindustrie en Europese bands. Ook is het festival internationaal knooppunt voor de uitwisseling van innovatie en kennis van allerlei aspecten van de muziekindustrie. Daarmee dient zij culturele én economische belangen van Europa. Ook het Groninger Museum en de festivals Noorderzon en Noorderlicht zijn internationaal georiënteerd. Zij presenteren en produceren internationale voorstellingen en exposities. Dat doen ze voor een breed en divers publiek, vooral afkomstig uit de noordelijke grensoverschrijdende regio, maar ook voor een publiek van internationale professionals. Club Guy & Roni werkt nauw samen met de Tanzcompagnie uit Oldenburg en heeft een internationale speellijst.

Onze positie als cultuurstad is nauw verweven met die van kennisstad, ‘city of talent’, en netwerkstad in een internationale omgeving. Groningen maakt onderdeel uit van een globaliserende samenleving. We hebben belang bij internationale netwerken en contacten die kennis, innovatie, handel en cultuur bevorderen. Via die netwerken ontwikkelen we strategische partnerschappen in Europees verband. Zo maakte Groningen tot halverwege 2012 deel uit van de *Creative City Challenge*, een strategisch partnerschap van acht Europese steden in de Noordzeeregio (Groningen, Delft, Oldenburg, Bremen, Hamburg, Høje Taastrup, Göteborg, Newcastle, Dundee, Kortrijk). Culturele instellingen en professionals zijn deelnemers en ambassadeurs van de stad in deze netwerken. In voorkomende gevallen organiseren we uitwisseling van culturele activiteiten met onze zustersteden.

De ontwikkeling van het Groninger Forum en van het Ebbingekwartier als creatieve stadszone stond de afgelopen periode prominent op onze internationale cultuuragenda. In de grensoverschrijdende noordelijke regio organiseerden we met Oldenburg en Bremen een jaarlijks ‘Fachtriffen’, waarvoor ook culturele organisaties en creatieve bedrijven werden uitgenodigd. We versterkten de relatie met Hamburg en onderzochten in 2011 samenwerkingsmogelijkheden op het gebied van de creatieve economie, gaming, muziek en cultuurtoerisme. In 2012 ontvingen we Bundesland Hamburg. Uitkomst was een samenwerking tussen Eurosonic/Noorderslag en het Reeperbahnfestival. Met de Rijksuniversiteit ontvingen we in 2011 een delegatie van wetenschappers en gemeentelijke partners uit Newcastle. We faciliteerden dat jaar tevens enkele activiteiten in onze zusterstad Tallinn, culturele hoofdstad van Europa.

Wat willen we bereiken?

Op het gebied van internationalisering willen we dat onze stad:

- a. als cultuurstad blijvend tot de Nederlandse top 5 behoort;
- b. deelneemt aan strategische partnerschappen in Europees verband;
- c. gastvrij is voor internationale kenniswerkers en bezoekers.

Wat gaan we doen en met wie:*a. Groningen in de top 5 van internationale cultuursteden.*

Om onze positie als internationale cultuurstad te versterken, sluiten we zoveel mogelijk aan bij de internationale agenda's van de rijksoverheid en van de Europese Commissie. Ook subsidiëren we onze culturele instellingen van internationale kwaliteit, zodat deze zich internationaal kunnen manifesteren. Wij geven hiertoe deze instellingen specifieke opdrachten mee. Tot slot scheppen we de komende periode de voorwaarden voor de opbouw en voorbereiding van een internationale programmering van het Forum.

In alle functies in de culturele keten is het internationale karakter aanwezig. Op het gebied van presentatie zijn er internationale festivals en exposities, op het gebied van productie internationale coproducties. Voor talentontwikkeling zijn er stipendia, internationale masterclasses en uitwisselingsfaciliteiten. Vanzelfsprekend zijn de internationaal gericht activiteiten onderdeel van het cultuureducatief aanbod.

b. Deelname aan strategische partnerschappen in Europees verband.

Europa blijft in de periode 2014-2020 investeren in de eigen culturele en creatieve sector. Besluitvorming hiervoor is in voorbereiding. De Europese agenda *Europe 2020* richt zich op *sustainable, smart and inclusive economy* - duurzame, slimme en inclusieve economie. Creatieve industrie in Europees verband is in staat innovatieve oplossingen te vinden voor maatschappelijke en technische problemen van de 21^e eeuw.

Waar mogelijk sluiten we aan op de Europese agenda. Dat doen we door gemeentebreed nieuwe partnerschappen te sluiten of verlengen. Waar wij kansen zien, nodigen we culturele instellingen uit actief deel te nemen. We gaan door met de Fachtriffen met Oldenburg en Bremen. Ook blijven we investeren in onze relatie met Hamburg met een nieuwe Letter of Intent. Dit biedt kansen voor de ontwikkeling en uitwisseling van cultureel talent en creatieve concepten, zoals NP3 en Urban House in het Ebbingekwartier. We reserveren budget voor activiteiten samen met Oldenburg, Bremen en Hamburg.

We investeren als landelijk kernpunt in onze culturele keten, waarvan de top mede wordt gefinancierd door de rijksoverheid en landelijke fondsen. Zo zorgen wij voor inbedding van de landelijke top in een keten van lokale voorzieningen en voor een springplank van lokaal talent naar internationale netwerken.

We sluiten aan bij de internationale agenda van het Rijk. Zo is 2013 Ruslandjaar, om de bilaterale contacten tussen beide landen te versterken. De nadruk ligt op versterking van de economische relaties, maar er is ook aandacht voor cultuur. Culturele organisaties nemen zelf het initiatief hun programmering hierop te laten sluiten en het publiek te interesseren voor beide culturen. Wij stellen wederzijds onze netwerken open.

c. Een gastvrije stad voor internationale kenniswerkers en bezoekers

We willen gastvrij zijn en onze status als internationale kennisstad eer aan doen. We geven alle culturele instellingen opdracht via hun communicatie en faciliteiten het potentiële internationale publiek (studenten, kenniswerkers, bezoekers) aan te spreken en hen te interesseren voor kunst en cultuur in onze stad. Marketing Groningen is hiervoor, in samenwerking met de kennisinstututen, een logische partner.

9. De Kunstraad Groningen

Stand van zaken

De Kunstraad Groningen is in 2006 door gemeente en provincie opgericht als opvolger van separate adviescommissies voor kunst en cultuur. Doel van de Kunstraad is een bijdrage te leveren aan het culturele klimaat in Groningen. Dit doet de Kunstraad door het verstrekken van adviezen en subsidies, en door - gevraagd en ongevraagd - provincie en gemeente te adviseren over hun kunst- en cultuurbeleid.

Waar mogelijk, brengen wij onze projectbudgetten voor kunst en cultuur onder bij de Kunstraad. De Kunstraad ontvangt aanvragen, organiseert de beoordeling en regelt de verdere afhandeling. In de periode 2009-2012 brachten wij vijf budgetten onder bij de Kunstraad, de eerste twee gezamenlijk met de provincie: het incidentenbudget (professionele kunst), de stimuleringssubsidie amateurkunst, het budget e-culture, Groningse Nieuwe (talentontwikkeling) en De wijk als werkplaats (kunst in de wijk). Het budget e-culture is in 2012 vervallen.

Sinds de oprichting is de Kunstraad meermaals geëvalueerd. De meest recente evaluatie werd in 2011 uitgevoerd door een externe partij, in opdracht van gemeente en provincie. De uitkomsten presenteerden wij begin 2012. Conclusie was dat Kunstraad, gemeente en provincie zowel tevreden zijn over de onderlinge samenwerking als over het functioneren van de Kunstraad. Wel was er een aantal aanbevelingen:

- Vereenvoudig de opdracht aan de Kunstraad en scherp deze aan.
- Trek als provincie en gemeente gelijk op.
- Stroomlijn de subsidieprocedures.
- Creëer meer transparantie en leg helder verantwoording af.
- Scherp de subsidiecriteria aan.

Zowel Kunstraad als gemeente en provincie verbonden consequenties aan de uitkomsten van het onderzoek. Zo is de Kunstraad al begonnen met het naar buiten toe meer inzicht geven in de werkwijze. Ook vroegen wij, samen met de provincie, de Kunstraad de niet-adviserende taken te laten vallen. De overige gevolgtrekkingen maken wij onderdeel van deze cultuurnota.

Wat willen we bereiken?

Voor de Kunstraad Groningen willen we dat:

- a. de opdracht wordt vereenvoudigd;
- b. de procedures worden vereenvoudigd;
- c. er voldoende ruimte blijft voor vernieuwing.

Wat gaan we doen en met wie?

a. Vereenvoudigen van de opdracht

Voor de nieuwe cultuurnotaperiode vereenvoudigen wij de opdracht aan de Kunstraad en formuleren we de afspraken zo SMART mogelijk. Het aantal taken van de Kunstraad hebben we dit jaar, in samenspraak met de provincie, al beperkt. Zo is het verstrekken van opdrachten en het stimuleren van debat en cultureel ondernemerschap vervallen.

Ook in de toekomst willen we zoveel mogelijk met de provincie optrekken als het gaat om de Kunstraad. Zo werken we aan een gezamenlijke opdracht en voegen we wederom budgetten samen. Ook willen we tot een integrale advisering komen voor de gemeentelijke en provinciale cultuurnota's. Voor de cultuurnota's 2013-2016 lukte dit niet omdat gemeente en provincie een verschillend tijdpad kozen.

b. Vereenvoudigen van de procedures

Wij zien het stroomlijnen en vereenvoudigen van subsidieprocedures als een voortdurend proces. Zo hanteert de Kunstraad reeds een versnelde procedure voor aanvragen tot 2.500 euro. Ook handelt de Kunstraad alle subsidieaanvragen af binnen de hiervoor gestelde termijn. We werken aan vereenvoudiging van de gemeentelijke Algemene Subsidieverordening, op basis waarvan de Kunstraad opereert.

Daarnaast willen we de Kunstraad laten optreden als 'één loket'. Hierbij oordeelt de Kunstraad zelf bij welk van de budgetten een aanvraag het beste past. Budgetten worden 'ontschot'. Wel zullen bij toewijzingen verschillende criteria en eisen gelden. Zo moet een project in de provincie vanzelfsprekend aan de doelstellingen van de provincie voldoen. De Kunstraad werkt aan een vereenvoudigd aanvraagstelsel, dat vooraf duidelijk maakt of een aanvraag überhaupt voor beoordeling in aanmerking komt.

c. Voldoende ruimte voor vernieuwing

Opname in onze cultuurnota geschiedt vaak na 'bewezen kwaliteit'. Als gemeente willen we echter ruimte houden voor vernieuwing in ons aanbod. Daartoe brengen wij projectbudgetten onder bij de Kunstraad, die openstaan voor nieuwe initiatieven op het gebied van professionele kunst, amateurkunst en community art.

Om deze vernieuwing nog beter te faciliteren, verhogen we de budgetten die we de komende cultuurnota onderbrengen bij de Kunstraad. Instellingen die wij structureel voor activiteiten subsidiëren vanuit onze cultuurnota, kunnen alleen bij de Kunstraad terecht voor activiteiten die hun reguliere programma aantoonbaar overstijgen.

Groningse Nieuwe komt in deze cultuurnota niet terug als apart budget. Dit gaat in tegen het advies van de Kunstraad, die zijn sectoradvies op dit punt herzag. Wij constateren dat alle grotere instellingen de komende periode expliciet aandacht besteden aan talentontwikkeling. Daarmee is het doel van Groningse Nieuwe bereikt en de functie talentontwikkeling afdoende geborgd in onze culturele infrastructuur.

Ondanks het belang van de naamgever voor de stad stoppen we met de Hendrik de Vriesprijs. Deze oeuvre prijs sorteert te weinig effect voor de landelijke uitstraling van Groningen. De naam van de dichter en schilder/tekenaar blijft verbonden aan onze jaarlijkse stipendia. Daarmee blijft de naamsbekendheid van dit Groninger dubbeltalent gewaarborgd. Wij verhogen de budgetten voor de Hendrik de Vriesstipendia in het kader van talentontwikkeling (tot 35 jaar).

